

Η
ΕΝΙΑΙΑ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ
3ο ΚΛΙΜΑΚΙΟ

Συνήλθε στην έδρα της στις 19 Φεβρουαρίου 2024 με την εξής σύνθεση: Ιωάννης Λαμπρόπουλος Πρόεδρος, Αγγελική Πουλοπούλου - Μέλος, Ελευθερία Καλαμιώτη - Μέλος και Εισηγήτρια.

Για να εξετάσει την από 12-01-2024 με Γενικό Αριθμό Κατάθεσης (ΓΑΚ) ΕΑΔΗΣΥ 65/12-01-2024 Προδικαστική Προσφυγή της εταιρίας με την επωνυμία «...» και με τον διακριτικό τίτλο «...» (εφεξής η «προσφεύγουσα»), που εδρεύει στο ... επί της οδού ... , όπως νόμιμα εκπροσωπείται.

Κατά του ... (εφεξής η «Αναθέτουσα Αρχή»), όπως νόμιμα εκπροσωπείται.

Κατά της εταιρίας με την επωνυμία «...» (εφεξής η «παρεμβαίνουσα»), που εδρεύει στο ... επί της οδού ... όπως νόμιμα εκπροσωπείται, που άσκησε παρέμβαση στο πλαίσιο της προδικαστικής προσφυγής.

Με την προδικαστική προσφυγή, η προσφεύγουσα ζητεί να ακυρωθεί η υπ' αριθμ. ... /2023 απόφαση της ... Επιτροπής της Αναθέτουσας Αρχής, περιληφθείσα στο Πρακτικό με αρ. .../2023, με την οποία κρίθηκε αποδεκτή η προσφορά της παρεμβαίνουσας και ανακηρύχθηκε αυτή προσωρινή ανάδοχος του έργου.

Η συζήτηση άρχισε αφού άκουσε την Εισηγήτρια
Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα
Σκέφτηκε κατά τον Νόμο

1. Επειδή, για την άσκηση της προσφυγής έχει καταβληθεί παράβολο ποσού 3.428,00 € σύμφωνα με τα άρθρα 363 του Ν. 4412/2016 και 5 του Π.Δ. 39/2017 (βλ. ηλεκτρονικό παράβολο με κωδικό ... και την εκτύπωση από τη σελίδα της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων του Υπουργείου Οικονομικών με την ένδειξη «ΔΕΣΜΕΥΜΕΝΟ»).

Αριθμός Απόφασης: 441 / 2024

2. Επειδή, η Αναθέτουσα Αρχή με την υπ' αρ. πρωτ. ... /24-10-2023 Διακήρυξη προκήρυξε Ηλεκτρονικό Ανοικτό Διαγωνισμό για την επιλογή αναδόχου κατασκευής του έργου «...», εκτιμώμενης αξίας 685.483,87 ευρώ πλέον Φ.Π.Α. 24% (850.000,00 ευρώ με Φ.Π.Α.), με κριτήριο ανάθεσης της σύμβασης την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά μόνο βάσει τιμής (χαμηλότερη τιμή). Η συνολική προθεσμία εκτέλεσης του έργου, ορίζεται σε δέκα (10) μήνες από την ημέρα υπογραφής της σύμβασης. Δεν υπολογίζεται στην εν λόγω προθεσμία το χρονικό διάστημα της τουριστικής περιόδου ήτοι από 1/5 έως 31/10 εκάστου έτους για το οποίο δεν θα εκτελούνται εργασίες. Αναλυτικότερα στοιχεία για τις προθεσμίες του έργου αναφέρονται στην Ε.Σ.Υ. Η σύμβαση δεν υποδιαιρείται σε τμήματα και ανατίθεται ως ενιαίο σύνολο, καθώς προϋποθέτει την εκτέλεση ομοειδών εργασιών για την αποκατάσταση του συνόλου των οδοστρωμάτων του δημοτικού οδικού δικτύου που επλήγη από τις φυσικές καταστροφές. Η ανωτέρω Διακήρυξη αναρτήθηκε στο Κεντρικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων (Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ) στις 24-10-2023 με ΑΔΑΜ ... καθώς και στη διαδικτυακή πύλη του ΕΣΗΔΗΣ, όπου έλαβε συστημικό α/α ... Στον διαγωνισμό υπέβαλαν προσφορές, μεταξύ άλλων, η προσφεύγουσα και η παρεμβαίνουσα. Με την προσβαλλόμενη απόφαση (περιληφθείσα στο πρακτικό με αρ. .../2023), μετά την αποδοχή των εξηγήσεων της παρεμβαίνουσας περί ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς, αναδείχθηκε αυτή προσωρινή ανάδοχος, ενώ η προσφεύγουσα κατετάγη 2^η στην σειρά μειοδοσίας.

3. Επειδή, ο διαγωνισμός, ενόψει της φύσεως της Αναθέτουσας Αρχής, του αντικείμενου του και της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης, υπάγεται στις διατάξεις του Ν. 4412/2016, η κρινόμενη διαφορά διέπεται από τις διατάξεις του Βιβλίου IV του νόμου αυτού, η δε ΕΑΔΗΣΥ, ενώπιον της οποίας ασκείται η προσφυγή, είναι αρμόδια για την εξέτασή τους.

4. Επειδή, η προδικαστική προσφυγή ασκήθηκε εμπροθέσμως στις 12-01-2024 με τη χρήση του τυποποιημένου εντύπου του Παραρτήματος Ι του π.δ. 39/2017, μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» του ΕΣΗΔΗΣ, δοθέντος ότι η προσφεύγουσα έλαβε πλήρη γνώση της προσβαλλόμενης και της αιτιολόγησης της οικονομικής προσφοράς της παρεμβαίνουσας στις 03-01-2024, μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» του ΕΣΗΔΗΣ. Μετ'

Αριθμός Απόφασης: 441 / 2024

εννόμου συμφέροντος η προσφεύγουσα ασκεί την υπό κρίση προδικαστική προσφυγή, στρεφόμενη κατά της προσφοράς της παρεμβαίνουσας, κατά της αποδοχής της αιτιολόγησης της οικονομικής της προσφοράς και της ανάδειξης αυτής ως προσωρινής αναδόχου, επιδιώκοντας την ανάθεση σε αυτήν της σύμβασης.

5. Επειδή, στις 15-01-2024 η Αναθέτουσα Αρχή προέβη σε κοινοποίηση της προδικαστικής προσφυγής προς τους ενδιαφερόμενους, μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» του ΕΣΗΔΗΣ, σύμφωνα με το άρ. 365, παρ. 1, σημ. α' του Ν. 4412/2016 και το άρ. 9, παρ. 1, σημ. α' του π.δ. 39/2017.

6. Επειδή, στις 18-01-2024 η παρεμβαίνουσα κοινοποίησε, μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» του ΕΣΗΔΗΣ, την παρέμβασή της εμπροθέσμως και εν γένει παραδεκτως, ως έχουσα αναδειχθεί προσωρινή ανάδοχος, επιδιώκει δε να απορριφθεί η κρινόμενη προδικαστική προσφυγή και να διατηρηθεί η ισχύς της προσβαλλόμενης πράξης.

7. Επειδή, στις 26-01-2024 η Αναθέτουσα Αρχή κοινοποίησε, μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» του ΕΣΗΔΗΣ, τις με αριθμ. πρωτ. .../26-01-2024 απόψεις της.

8. Επειδή, στις 30-01-2024 η προσφεύγουσα κοινοποίησε, μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» του ΕΣΗΔΗΣ, το με ίδια ημερομηνία υπόμνημά της επί των απόψεων της Αναθέτουσας Αρχής και επί της παρέμβασης.

9. Επειδή, η διακήρυξη αποτελεί το κανονιστικό πλαίσιο του διαγωνισμού (Ε.Α. ΣΤΕ 352/2016) και ως κανονιστική πράξη, δεσμεύει με τους όρους της, τόσο τους τρίτους προς τους οποίους απευθύνεται, όσο και το ίδιο το νομικό πρόσωπο που προκηρύσσει τον σχετικό διαγωνισμό, το οποίο υποχρεούται εφεξής και μέχρι τέλους της διαδικασίας του διαγωνισμού να εφαρμόζει τα όσα ορίζονται σε αυτή (βλ. ενδεικτικά Πράξεις VI Τμήματος ΕΛΣυν 181/2006, 31/2003, 105/2003, 294/2010, 224, 78/2007, 19/2005 κ.ά.). Ταυτόχρονα, επιβάλλεται να προσδιορίζονται επακριβώς σε αυτήν τα προς συμμετοχή στον διαγωνισμό απαιτούμενα προσόντα και τα υποβλητέα, κατά την κατάθεση της προσφοράς δικαιολογητικά και λοιπά στοιχεία. Άλλωστε, η αρχή της δεσμευτικότητας της διακήρυξης κατοχυρώνεται και στο ενωσιακό δίκαιο, αφού κάθε απόκλιση από τους όρους αυτής αποτελεί παραβίαση της

Αριθμός Απόφασης: 441 / 2024

αρχής της ισότητας των διαγωνιζομένων (βλ. Πράξη VI Τμήματος ΕλΣυν 70/2006). Σκοπός της ενιαίας εφαρμογής των όρων της διακήρυξης και της τήρησης των αρχών της ίσης μεταχείρισης και της διαφάνειας, είναι η διαμόρφωση ενός ασφαλούς δικαιοκτικού πλαισίου, εντός του οποίου θα διεξαχθεί ο διαγωνισμός και η αποφυγή αδικαιολόγητων αιφνιδιασμών των εν δυνάμει υποψηφίων, οι οποίοι σε κάθε στάδιο της διαγωνιστικής διαδικασίας θα εκκινούν από μία κοινή αφετηρία, θα γνωρίζουν εκ των προτέρων ασφαλώς και με ακρίβεια τις προβλεπόμενες διαδικασίες και θα έχουν ίσες ευκαιρίες συμμετοχής, σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας. Όπως, δε, παγίως γίνεται δεκτό, οι αρχές της διαφάνειας και της ίσης μεταχείρισης στους δημόσιους διαγωνισμούς επιτάσσουν στις αναθέτουσες αρχές να διατυπώνουν τους όρους διεξαγωγής της διαδικασίας ανάθεσης στην προκήρυξη του διαγωνισμού με σαφήνεια, ακρίβεια και χωρίς αμφισημία, κατά τρόπο ώστε αφενός να παρέχουν σε όλους τους ευλόγως ενημερωμένους και επιδεικνύοντες τη συνήθη επιμέλεια διαγωνιζομένους τη δυνατότητα να κατανοούν το ακριβές περιεχόμενο των όρων αυτών και να τους ερμηνεύουν με τον ίδιο τρόπο, αφετέρου, να καθιστούν δυνατό τον αποτελεσματικό έλεγχο του αν οι προσφορές των υποψηφίων ανταποκρίνονται στα τιθέμενα κριτήρια (Ε.Σ Κλ.Ε 157/2017, Τμ. VI 2452/2012, 1643/2014, 6869/2015, 261/2017, βλ. και ΔΕΚ απόφαση της 18.10.2001, C-19/2000, SIAC Construcion Ltd, σκέψεις 41 έως 44, απόφαση της 29.4.2004, C-496/1999 Επιτροπή κατά CAS Succhi di Frutta, σκέψη 111, απόφαση της 10.5.2012, C-368/10, Επιτροπή κατά Κάτω Χωρών σκ. 109 επ.).

10. Επειδή, οι όροι που τίθενται επί ποινή αποκλεισμού από τη διακήρυξη, επάγονται δέσμια αρμοδιότητα της Επιτροπής Διαγωνισμού να αποκλείσει την παρουσιάζουσα έλλειψη/απόκλιση προσφορά (ΣΤΕ 743/2000), σύμφωνα με την αρχή της ισότιμης μεταχείρισης των διαγωνιζομένων και της διαφάνειας της διαδικασίας, που επιβάλλει την εφαρμογή τους κατά τρόπο ενιαίο για όλους τους προσφέροντες κατά την υποβολή, αλλά και αξιολόγηση προσφορών (ΔΕΕ, απόφαση της 18ης Οκτωβρίου 2001, C-19/00 Siac Construction Ltd, Συλλογή 2001, σ. I-7725, σκέψεις 34 και 44 και απόφαση της 25ης Απριλίου 1996, C-87/94, Επιτροπή κατά Βελγίου, Συλλογή 1996, σ. I-2043, σκέψη 54).

Αριθμός Απόφασης: 441 / 2024

11. Επειδή, το άρθρο 88 Ν. 4412/2016 περί ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 32 Ν. 4782/2021 (ΦΕΚ Α' 36/09.03.2021) και ισχύει στην προκείμενη διαγωνιστική διαδικασία που εκκίνησε μετά την 01-06-2021, οπότε οι ανωτέρω διατάξεις τέθηκαν σε ισχύ, ορίζει ότι «1. Όταν οι προσφορές φαίνονται ασυνήθιστα χαμηλές σε σχέση με τα έργα, τα αγαθά ή τις υπηρεσίες, οι αναθέτουσες αρχές απαιτούν από τους οικονομικούς φορείς να εξηγήσουν την τιμή ή το κόστος που προτείνουν στην προσφορά τους, εντός αποκλειστικής προθεσμίας είκοσι (20) ημερών από την κοινοποίηση της πρόσκλησης της αναθέτουσας αρχής. Αν οικονομικός φορέας δεν ανταποκριθεί στη σχετική πρόσκληση της αναθέτουσας αρχής εντός της άνω προθεσμίας και δεν υποβάλλει εξηγήσεις, η προσφορά του απορρίπτεται ως μη κανονική και καταπίπτει υπέρ της αναθέτουσας αρχής η εγγυητική επιστολή συμμετοχής. 2. Οι εξηγήσεις της παρ. 1 μπορεί να αφορούν ιδίως: α) τα οικονομικά χαρακτηριστικά της μεθόδου κατασκευής, της διαδικασίας παρασκευής ή των παρεχόμενων υπηρεσιών, β) τις επιλεγείσες τεχνικές λύσεις ή τις εξαιρετικά ευνοϊκές συνθήκες που διαθέτει ο προσφέρων για την παροχή των προϊόντων ή την παροχή των υπηρεσιών ή την εκτέλεση του έργου, γ) την πρωτοτυπία του έργου, των αγαθών ή των υπηρεσιών που προτείνονται από τον προσφέροντα, δ) τη συμμόρφωση προς τις υποχρεώσεις της παρ. 2 του άρθρου 18, περί αρχών που εφαρμόζονται στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 89, ε) τη συμμόρφωση προς τις υποχρεώσεις του άρθρου 131, περί υπεργολαβίας, στ) το ενδεχόμενο χορήγησης κρατικής ενίσχυσης στον προσφέροντα, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 89, περί δικαιολογητικών σχετικά με τις ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές. 3. Η αναθέτουσα αρχή αξιολογεί τις παρεχόμενες πληροφορίες, σε συνεννόηση με τον προσφέροντα. Μπορεί να απορρίψει την προσφορά μόνο εάν τα παρεχόμενα στοιχεία δεν εξηγούν κατά τρόπο ικανοποιητικό το χαμηλό επίπεδο της τιμής ή του κόστους που προτείνεται, λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων που αναφέρονται στην παρ. 2. Οι αναθέτουσες αρχές απορρίπτουν την προσφορά, εάν διαπιστώσουν ότι η προσφορά είναι ασυνήθιστα χαμηλή, διότι δεν συμμορφώνεται με τις ισχύουσες υποχρεώσεις της παρ. 2 του άρθρου 18. [...] 5α. Στις δημόσιες συμβάσεις έργων, μελετών, παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, ως ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές, σε

Αριθμός Απόφασης: 441 / 2024

κάθε περίπτωση, τεκμαίρονται προσφορές που υποβάλλονται σε διαγωνισμό και εμφανίζουν απόκλιση μεγαλύτερη των δέκα (10) ποσοστιαίων μονάδων από τον μέσο όρο του συνόλου των εκπτώσεων των παραδεκτών προσφορών που υποβλήθηκαν. Η αναθέτουσα αρχή δύναται να κρίνει ότι συνιστούν ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές και προσφορές με μικρότερη ή καθόλου απόκλιση από το ως άνω όριο. Οι παρεχόμενες εξηγήσεις του οικονομικού φορέα, ιδίως ως προς τον προσδιορισμό οικονομικών μεγεθών, με τις οποίες ο προσφέρων διαμόρφωσε την προσφορά του, αποτελούν δεσμευτικές συμφωνίες και τμήμα της σύμβασης ανάθεσης που δεν μπορούν να μεταβληθούν καθ' όλη τη διάρκεια εκτέλεσης της σύμβασης. 6. Με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων για δημόσιες συμβάσεις προμήθειας αγαθών και παροχής γενικών υπηρεσιών, του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών για δημόσιες συμβάσεις έργων, μελετών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών και του Υπουργού Υγείας για δημόσιες συμβάσεις προμήθειας ιατροτεχνολογικών αγαθών και παροχής συναφών υπηρεσιών, μπορεί να ορίζονται η μέθοδος και τα κριτήρια, δυνάμει των οποίων μία προσφορά κρίνεται ως ασυνήθιστα χαμηλή, καθώς και ο τρόπος σύνδεσης των κριτηρίων αξιολόγησης των ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών με μηχανισμούς καταγραφής τιμών, όπως τα παρατηρητήρια τιμών. Με την ανωτέρω προβλεπόμενη απόφαση δύναται να ορίζονται οι προϋποθέσεις βάσει των οποίων η αναθέτουσα αρχή μπορεί να παρεκκλίνει από την εφαρμογή κάποιων εκ των αναφερόμενων σε αυτήν κριτηρίων».

12. Επειδή, με τις διατάξεις του άρθρου 32 Ν. 4782/2021 προστέθηκε στο άρθρο 88 Ν. 4412/2016 η παρ. 5^α, με την οποία εισήχθη, συγκεκριμένα ως προς τις δημόσιες συμβάσεις έργων, μελετών, παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, νομοθετικό τεκμήριο για την εμφάνιση μίας προσφοράς ως ασυνήθιστα χαμηλής. Ειδικότερα, προβλέφθηκε ότι τεκμαίρονται ως ασυνήθιστα χαμηλές οι προσφορές εκείνες που εμφανίζουν απόκλιση μεγαλύτερη του δέκα τοις εκατό (10%) από τον μέσο όρο του συνόλου των παραδεκτών προσφορών. Αναλυτικότερα, όπως επεξηγείται και στην αιτιολογική έκθεση του Ν. 4782/2021, με τις εν λόγω διατάξεις καθορίζεται ένα «συνδυασμένο όριο έκπτωσης» άνω του οποίου η αναθέτουσα αρχή υποχρεούται να καλέσει τον οικονομικό φορέα να αιτιολογήσει την προσφερόμενη τιμή και ο οικονομικός φορέας υποχρεούται

Αριθμός Απόφασης: 441 / 2024

να υποβάλει έγγραφες εξηγήσεις, τυχόν δε άρνησή του επάγεται την κήρυξη της προσφοράς του ως απαράδεκτη και την κατάπτωση της εγγυητικής επιστολής συμμετοχής. Ειδικότερα, μετά τη θέσπιση του ανωτέρω ορίου έκπτωσης, οι αναθέτουσες αρχές δεν διαθέτουν πλέον διακριτική ευχέρεια να εκτιμήσουν εάν μία προσφορά που αποκλίνει κατά 10% από τον μέσο όρο των εκπτώσεων των λοιπών παραδεκτών προσφορών του διαγωνισμού εμφανίζεται κατ' αρχήν ως ασυνήθιστα χαμηλή, αλλά υποχρεούνται, κατά δεσμία αρμοδιότητα πλέον, να καλέσουν τον εν λόγω προσφέροντα για παροχή εξηγήσεων επί της προσφερθείσας τιμής. Ωστόσο, εξακολουθούν να εφαρμόζονται κατά τα λοιπά οι διατάξεις του άρθρου 88 Ν. 4412/2016 σχετικά με την παροχή εξηγήσεων από τους οικονομικούς φορείς και την αξιολόγηση αυτών από τις αναθέτουσες αρχές. Έτσι, για την τεκμηρίωση της προσφερόμενης τιμής, οι οικονομικοί φορείς οφείλουν να αποδείξουν με κάθε πρόσφορο τρόπο, και – ενδεικτικώς, αλλά όχι αποκλειστικώς – με αναφορά στα στοιχεία της παρ. 2 του άρθρου 88 Ν. 4412/2016 την σοβαρότητα και την φερεγγυότητα των προσφορών τους σε σχέση με την συγκεκριμένη υπό ανάθεση σύμβαση (βλ. ΔΕΕ C-568/13, 18.12.2014, Azienda Ospedaliero-Universitaria di Careggi-Firenze EU:C:2014:2466, σκ. 50, C-599/10, 29.03.2021, AE SAG ELV Slovensko κ.λπ., EU:C:2012:191, σκέψεις 29 και 30). Και ναι μεν τα στοιχεία του άρθρου 88 παρ. 2 Ν. 4412/2016 αναφέρονται ενδεικτικά, και όχι περιοριστικά, τούτο, όμως, δεν σημαίνει ότι οι οικονομικοί φορείς δεν υποχρεούνται να τεκμηριώσουν την προσφερόμενη τιμή με στοιχεία κρίσιμα σε σχέση με την συγκεκριμένη σύμβαση, και όχι με την εν γένει επιχειρηματική τους δραστηριότητα ή με προηγούμενες διαγωνιστικές διαδικασίες (πρβλ. ΔΕΕ Slovensko, ο.π., σκ. 30, ΔΕφΑΘ 120/2020). Περαιτέρω, στις περιπτώσεις αυτές απαιτείται η ανάπτυξη μεταξύ του αναθέτοντος φορέα και του διαγωνιζομένου ενός ουσιαστικού διαλόγου, ο οποίος πρέπει να λαμβάνει χώρα σε χρόνο κατάλληλο, ήτοι κατά την αξιολόγηση των προσφορών και πριν τη λήψη της απόφασης για την ανάθεση της σύμβασης, με σκοπό την αποτροπή αυθαίρετων εκτιμήσεων της αναθέτουσας αρχής και τη διασφάλιση πραγματικού ανταγωνισμού μεταξύ των υποψηφίων αναδόχων. Στο πλαίσιο αυτό, δεν αποκλείεται, μετά την αρχική εκτίμηση των απαντήσεων των οικονομικών φορέων, να κληθούν αυτοί εκ νέου, με νέα και συγκεκριμένη πρόσκληση της αναθέτουσας αρχής,

Αριθμός Απόφασης: 441 / 2024

να αιτιολογήσουν τα σημεία των προσφορών τους που εξακολουθούν να της προκαλούν αμφιβολίες (πρβλ. ΣΤΕ 199/2021). Η αναθέτουσα αρχή οφείλει να αξιολογήσει το σύνολο των υποβαλλόμενων στοιχείων και να κρίνει επ' αυτών με αιτιολογημένη κρίση, πριν την απόφασή της για την αποδοχή ή την απόρριψη της προσφοράς. Εκ τούτων παρέπεται ότι η αξιολογική κρίση στις σχετικές διευκρινήσεις επί της εκάστοτε κατατεθείσας προσφοράς διαγωνιζομένου πρέπει να γίνεται πρωτογενώς από την αναθέτουσα αρχή, η οποία οφείλει να προβεί σε ευρύ έλεγχο ουσίας των ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών, ενώ οι κρίσεις της υπόκεινται σε έλεγχο αιτιολογίας από τα αρμόδια όργανα, όπως εν προκειμένω η ΕΑΔΗΣΥ (πρβλ. ΕΛΣυν Μειζ. 804/2018).

13. Επειδή, σε περίπτωση κατά την οποία διαγωνιζόμενος προβάλλει ενώπιον της αναθέτουσας αρχής ειδικούς και συγκεκριμένους ισχυρισμούς περί υποβολής ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς εκ μέρους άλλου διαγωνιζομένου, γεννάται αντίστοιχη υποχρέωσή της να απαντήσει επί των προβληθέντων ουσιαστών ισχυρισμών. Η απάντηση αυτή πρέπει να είναι νομίμως αιτιολογημένη, η δε νομιμότητα και επάρκεια της σχετικής αιτιολογίας αποτελεί αντικείμενο ελέγχου από την ΕΑΔΗΣΥ (βλ. ΣτΕ 7μ 726/2022, ΣτΕ 199/2021, 154/2021, ΕΑ ΣτΕ 12/2020). Ωστόσο, οι διαγωνιζόμενοι δεν εμποδίζονται να προβάλλουν το πρώτον ισχυρισμούς περί ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών έτερων προσφερόντων, με την άσκηση προδικαστικής προσφυγής, τους ενώπιον της ΕΑΔΗΣΥ (πρβλ. ΣτΕ 7μ 726/2022, σκ. 32, ΑΕΠΠ 1554/2021, σκ. 11), προς την οποία, άλλωστε, η αναθέτουσα αρχή υποχρεούται κατ' άρθρον 365 παρ. 1 περ. β' Ν. 4412/2016 να υποβάλλει απόψεις, με τις οποίες έχει τη δυνατότητα να παραθέσει αρχική ή συμπληρωματική αιτιολογία της προσβαλλόμενης πράξης, η οποία, στην περίπτωση αυτή, μπορεί να αναφέρεται ιδίως στις αιτιάσεις του προσφεύγοντος περί ασυνήθιστα χαμηλών προσφορών έτερων προσφερόντων. Στην περίπτωση αυτή, εφόσον διαπιστωθεί από την ΕΑΔΗΣΥ, κατά την εξέταση προβαλλόμενων ειδικών και συγκεκριμένων ισχυρισμών του προσφεύγοντος, ότι ένας προσφέρων υπολόγισε κονδύλια για την εκτέλεση της σύμβασης, το ύψος των οποίων κρίνεται ανεπαρκές, ο αποκλεισμός του διαγωνιζομένου από τη διαδικασία ανάθεσης αποτελεί αποκλειστική αρμοδιότητα της αναθέτουσας αρχής, αφού αυτή κρίνει

Αριθμός Απόφασης: 441 / 2024

αιτιολογημένα ότι τα στοιχεία που παρείχε ο διαγωνιζόμενος δεν εξηγούν ικανοποιητικά την προσφερόμενη τιμή και ότι αυτή δεν επαρκεί για την υλοποίηση της συγκεκριμένης σύμβασης, της ΕΑΔΗΣΥ μη δυνάμενης να υποκαταστήσει την αναθέτουσα αρχή ως προς την άσκηση της συγκεκριμένης αρμοδιότητας (πρβλ. ΣΤΕ 602/2021, ΕΑ ΣΤΕ 288/2020).

14. Επειδή, η προσφεύγουσα προβάλλει ότι μη νομίμως και χωρίς αιτιολογία η Αναθέτουσα Αρχή απεδέχθη την προσφορά της παρεμβαίνουσας ενώ α) έσφαλε στον υπολογισμό μέρους των γενικών εξόδων, διότι είναι υποκοστολογημένη κατά ποσό €12.370,63 και ζημιογόνος ως προς το ποσό της διαφοράς αυτού με το φερόμενο ως κέρδος του ποσού €6.683,40, ήτοι παρουσιάζει ζημία για ποσόν €5.687,23 και β) δεν συνεκτίμησε για τον υπολογισμό του άμεσου κόστους επιβαρυντικούς παράγοντες στην διαμόρφωση της συνολικής της δαπάνης και προέβη σε λανθασμένο υπολογισμό για τις υπ' αριθμ. Α.Τ.1, Α.Τ.2, Α.Τ. 3, Α.Τ.6, Α.Τ.12 εργασίες του τιμολογίου, με αποτέλεσμα να χρειαστεί να δαπανήσει επιπλέον ποσόν €3,723,76 (€409,50 + €43,96 + €132,72 + €919,34 + €2.218,24), και ως εκ τούτου η προσφορά της να είναι ζημιογόνος και να μην προκύπτει κέρδος αυτής. Ως υποστηρίζει η προσφεύγουσα, η παρεμβαίνουσα, λόγω του λανθασμένου υπολογισμού, τόσο μέρους των γενικών εξόδων, όσο και μέρους του άμεσου κόστους του έργου, θα πρέπει να δαπανήσει επιπλέον για την κατασκευή του εν λόγω έργου ποσόν €16.094,39 {€12.370,63 (διαφορά έμμεσου κόστους) + €3,723,76 (διαφορά άμεσου κόστους) και, άρα, η προσφορά της είναι ζημιογόνος για ποσόν €9.410,99 {€16.094,39 (επιπλέον κόστος κατασκευής) – 6.683,40 (φερόμενο κέρδος της παρεμβαίνουσας προσωρινής αναδόχου)}.

15. Επειδή, ειδικότερα η προσφεύγουσα προβάλλει ότι (II.Α. – σελ. 8-11 της προσφυγής) η παρεμβαίνουσα έχει προβεί στον υπολογισμό των γενικών εξόδων-έμμεσου κόστους του έργου χρησιμοποιώντας λανθασμένη βάση αναφοράς, με αποτέλεσμα την υποκοστολόγηση του εν λόγω κονδυλίου κατά ποσόν 12.370,63 ευρώ. Υποστηρίζει ότι «(...)Όπως γίνεται δεκτό (σχετική η υπ' αριθμ. 1954/2020 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών, διά της οποίας ακύρωθηκε η υπ' αριθμ. 340/2020 απόφαση της ΑΕΠΠ, η υπ' αριθμ. 252/2020 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών, διά της οποίας ακυρώθηκε η υπ' αριθμ. 665/2020 απόφαση της ΑΕΠΠ με παραπομπή στις

Αριθμός Απόφασης: 441 / 2024

υπ' αριθμ. 3638/2008 απόφαση του ΣτΕ και στις υπ' αριθμ. 79/2006 και 787/2005 αποφάσεις της Επιτροπής Αναστολών του ΣτΕ, όπου κρίνεται εσφαλμένος ο υπολογισμός μηχανοσήμου βάσει της προσφοράς του διαγωνιζόμενου), εφόσον ο ίδιος ο διαγωνιζόμενος που καλείται να αιτιολογήσει το ύψος της προσφοράς του επιλέξει να κάνει χρήση της υπ' αριθμ. 9/2017 εγκυκλίου του ΥΠΟΜΕ (ΑΔΑ:...), τότε ο βάσει της ανωτέρω εγκυκλίου υπολογισμός των γενικών εξόδων υπολογίζεται κατ' αρχήν με βάση τον προϋπολογισμό του έργου και όχι με βάση τη προσφορά του αναδόχου. Εξάλλου σύμφωνα με το άρθρο 8.2. της διακήρυξης «Τα γενικά έξοδα... του Αναδόχου.. καθορίζονται στο αντίστοιχο άρθρο της ΕΣΥ». Ο Φ.Π.Α. βαρύνει τον Κύριο του Έργου». Επομένως συνάγεται ότι τα γενικά έξοδα υπολογίζονται κατ' αρχήν με βάση τον προϋπολογισμό του έργου και όχι με βάση την προσφορά του αναδόχου (βλ. Σ1588/2021 ΑΕΠΠ, νυν ΕΑΔΗΣΥ σκ. 19). (...) Εν προκειμένω ενώ ο προσωρινός μειοδότης ανώνυμη εταιρεία «...» επέλεξε οικειοθελώς για τον υπολογισμό μέρους των γενικών εξόδων-έμμεσου κόστους του έργου (σταθερά γενικά έξοδα έργου & χρονικώς συνηρημένα γενικά έξοδα) να εφαρμόσει τη δομή και τα ποσοστά την ανωτέρω εγκύκλιο του ΥΠΟΜΕ, εν τούτοις αντί να εφαρμόσει τα άνω ποσοστά επί του προϋπολογισμού της υπηρεσίας (προ ΓΕ & ΟΕ, απρόβλεπτης δαπάνης και απολογιστικών δαπανών), ως όφειλε και όπως παγίως γίνεται δεκτό από τη νομολογία των Δικαστηρίων και της ΕΑΔΗΣΥ (Δ.Εφ. Αθ. 148/2020, 252/2020, ΑΕΠΠ Σ1588/2021 κ.α.), τα εφήρμοσε επί της δαπάνης του κόστους της προσφοράς του, με αποτέλεσμα η προσωρινή ανάδοχος να έχει μεταβάλει, χωρίς αιτιολογία και χωρίς αποχρώντα λόγο, την βάση υπολογισμού των εν λόγω κονδυλίων. Εάν η προσωρινή ανάδοχος είχε προβεί στον υπολογισμό των γενικών εξόδων για τα οποία χρησιμοποιεί την εγκύκλιο και τα ποσοστά της, με βάση τον προϋπολογισμό της αναθέτουσας αρχής και όχι με βάση τη δαπάνη του κόστους της προσφοράς της, θα επιβαρυνόταν μόνο από τον ορθό υπολογισμό των γενικών εξόδων κατά το ποσόν των €12.370,63 (...) Επομένως η προσφορά του προσωρινού αναδόχου, ανώνυμης εταιρείας «...» είναι ως προς το σκέλος των γενικών εξόδων – έμμεσου κόστους του έργου (σταθερά έξοδα και χρονικώς συνηρημένα έξοδα) και για τα κονδύλια που ο ίδιος και οικειοθελώς επέλεξε να κάνει χρήση της εγκυκλίου, προφανώς υποκοστολογημένη κατά ποσόν €12.370,63 και ζημιογόνος ως προς το ποσό

Αριθμός Απόφασης: 441 / 2024

της διαφοράς αυτού με το φερόμενο ως κέρδος του τελευταίου ποσού €6.683,40, ήτοι παρουσιάζει ζημία για ποσόν €5.687,23. Δεδομένου λοιπόν ότι η προσωρινή ανάδοχος υπολογίζει να αποκομίσει συνολικό κέρδος €6.683,40 από την εκτέλεση της σύμβασης, με βάση τους εσφαλμένους υπολογισμούς για το έμμεσο κόστος του έργου, είναι προφανές ότι στην πραγματικότητα η συναφθησόμενη σύμβαση θα είναι ζημιογόνα για την προσωρινή ανάδοχο κατά τουλάχιστον €5.687,23 (€12.370,63 - €6.683,40).». Επί των ανωτέρω προβαλλόμενων, η παρεμβαίνουσα υποστηρίζει ότι «1. «Η Προσφεύγουσα κατά το μεγαλύτερο μέρος της επιχειρηματολογίας της αναφέρεται στην Εγκύκλιο υπ' αρ. 9/25.04.2017 Εγκύκλιος του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών με θέμα «Παροχή διευκρινίσεων σχετικά με το άρθρο 53 παρ. 7 περ. θ' (Γενικά έξοδα και εργολαβικό όφελος) του Ν. 4412/2016 «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ) 9/2017 ΥΠΟΜΕ και στα ποσοστά εξόδων, τα οποία αυτή ορίζει. Εσφαλμένα όμως, λησμονεί πως η ίδια η Εγκύκλιος (σελ 8 αυτής) διευκρινίζει ρητώς πως «..Πρόκειται για μια πρώτη, αδρή προσέγγιση..». Η εταιρεία μας - και πριν ακόμη την παράθεση της Οικονομικής Ανάλυσης στην υποβληθείσα από 12.12.2023 , μέσω ΕΣΗΔΗΣ, Τεκμηρίωση της - ΡΗΤΩΣ αναφέρει ότι αυτή πραγματοποιείται: "(βάσει ν.4412/16, άρθρ.53 παρ. 7θ & την ενδεικτική χρήση της εγκυκλίου 9/2017 ΥΠΟΜΕΔΙ- Ιδιαίτερως επισημαίνεται, πως τα Ποσοστά άμεσου κόστους που αναγράφονται στην εν λόγω Εγκύκλιο, όπως η ίδια αναφέρει (σελ 5 και σελ 7 αυτής) είναι «προτεινόμενα» και ως εκ τούτου, αυτά προφανώς διαμορφώνονται, σύμφωνα με την ειδικότερη φύση - εν προκειμένω - της παρούσας εργολαβίας Ο πρώτος Μειοδότης ... επομένως, λαμβάνει υπόψη του ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ (ως δικαιούται) την ως άνω Εγκύκλιο και όχι ΑΥΣΤΗΡΩΣ ΠΕΡΙΟΡΙΣΤΙΚΑ" 2. Η ίδια η εγκύκλιος στον ορισμό του «Άμεσου Κόστους», αναφέρει πως «πρόκειται για κόστος πρωτογενούς κατασκευής...» (σελ 1-2 αυτής) και αμέσως παρακάτω «Γενικά πρόκειται για κόστος συνδεδεμένο με τη δραστηριότητα» Αυτό πρακτικά σημαίνει, πως δεν είναι κόστος που προκύπτει θεωρητικά, από Μελέτη - Προϋπολογισμό, αλλά βάσει της πραγματικής δαπάνης εργασιών, στο πεδίο εφαρμογής 3. Επιπροσθέτως, η ως άνω Εγκύκλιος ΔΕΝ θεσπίζει υποχρεωτικό κανόνα δικαίου για τη σύνταξη των προσφορών, οι δε διαγωνιζόμενοι μπορούν να υπολογίσουν με διαφορετικό τρόπο τα οικεία

Αριθμός Απόφασης: 441 / 2024

μεγέθη, ενόψει των εκάστοτε ιδιαιτεροτήτων και συνθηκών, υπολογισμός που τελεί, σε κάθε περίπτωση, υπό την κρίση της αναθέτουσας αρχής κατά την αξιολόγηση της οικονομικής προσφοράς (ΔΕφΠατρών Α9/2022, σκ. 16, πρβλ. Ε.Α. ΣτΕ 83/2017) 4. 4. Έτι περαιτέρω, το άρθρο 88 παρ. 6 V4412/16, όπως ισχύει, αναφέρει: (...) Η ανωτέρω Υπουργική Απόφαση δεν έχει εκδοθεί και επομένως και γι αυτόν τον λόγο δύναται η εταιρεία μας να ακολουθήσει «ενδεικτικώς» την οικονομική ανάλυση της Εγκυκλίου 9». Επί των ανωτέρω προβαλλόμενων, η Αναθέτουσα Αρχή αναφέρει ότι «(...)Όσον αφορά τον ισχυρισμό του προσφεύγοντος Οικονομικού Φορέα (Ο.Φ.) ότι ο προσωρινός μειοδότης «...» εσφαλμένα επέλεξε να εφαρμόσει τα ποσοστά της Εγκυκλίου 9-25/4/2017 του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών επί του προϋπολογισμού της προσφοράς (Π.Π.) του αντί του προϋπολογισμού της Υπηρεσίας (Π.Υ.), αυτός δεν είναι ορθός. Συγκεκριμένα, στην Εγκύκλιο 1 του Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ. με Αριθμό πρωτοκόλλου: Δ17α/3/1/ΦΝ 402-9/1/2004, η οποία μνημονεύεται στην Εγκύκλιο 9 του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών, διευκρινίζεται στις παρακάτω κατηγορίες εξόδων πρέπει να χρησιμοποιείται ο Π.Π.: Μελέτες, έρευνες που βαρύνουν τον ανάδοχο (2.5.8), ασφάλιση έργου (2.3), Δαπάνες προσυμβατικού ελέγχου (2.5.1) αφού αυτές θεωρούνται προδημοπρασιακά έξοδα όπως και τα επισφαλή γενικά έξοδα και οι δαπάνες δημοσιοποίησης καθώς και η νομική υποστήριξη. Επομένως ο προσωρινός ανάδοχος ορθά χρησιμοποίησε το ποσό της προσφοράς του για τις παραπάνω κατηγορίες εξόδων. Άλλωστε στο προοίμιο της αιτιολόγησης του Οικονομικού Φορέα αναφέρει ρητώς ότι αυτή πραγματοποιείται «βάσει ν.4412/2016, άρθρο 53 παρ.7θ & την ενδεικτική χρήση της εγκυκλίου 9/2017). Επιπροσθέτως, το εύλογο προσδοκώμενο όφελος του υποψήφιου αναδόχου όπως αυτό προκύπτει από την Εγκύκλιο 9/2017 ανέρχεται σε 2,5% επί του συνολικού ποσού της προσφοράς, ήτοι $2,5\% * 258.615,35 \text{ €} = 6.465,38 \text{ €}$ το οποίο είναι μικρότερο από το ποσό των 6.683,40 € το οποίο αναμένει ο προσωρινός μειοδότης και το οποίο υπολόγισε με βάση την αιτιολόγησή του. Εξάλλου, στην παράγραφο 13 της εισαγωγής της Εγκυκλίου 1/2004 αναφέρεται ότι: «...Εάν η δοθείσα προσφορά υπολείπεται του αθροίσματος κόστος έργου + κέρδος (χωρίς Φ.Π.Α.), τότε η προσφορά αυτή απορρίπτεται...» πράγμα που δεν ισχύει για την προσφορά του Ο.Φ. «...» και επομένως ορθά δεν απορρίφθηκε. Παρόλα αυτά, η Εγκύκλιος 9/2017 δεν είναι

Αριθμός Απόφασης: 441 / 2024

δεσμευτική για τον προσωρινό ανάδοχο και σε καμία περίπτωση δεν αποτελεί νομοθετική διάταξη με περιοριστικό χαρακτήρα απλά δίνει γενικές κατευθύνσεις για τον υπολογισμό του κόστους. Άλλωστε αναφέρεται σε αυτή (σελ. 8) ότι: «...Πρόκειται για μία πρώτη αδρή προσέγγιση...» και επομένως δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την απόρριψη ενός Οικονομικού Φορέα, αφού το πνεύμα της είναι καθαρά υποβοηθητικό. Η μόνη δεσμευτική απόφαση θα ήταν η προβλεπόμενη από την παρ.6 του άρθρου 88 του ν.4412/2016 η οποία όμως έως σήμερα δεν έχει εκδοθεί. (...). Η προσφεύγουσα στο υπόμνημά της υποστηρίζει ότι «1. Σε συνέχεια των όσων υποστηρίξαμε στην από 12-01-2024 προδικαστική μας προσφυγή, η οποία έλαβε αριθμό ΓΑΚ Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ.: 65/12-01-2024, ουδέποτε ισχυριστήκαμε, ότι ο οικονομικός φορέας είναι υποχρεωμένος να κάνει χρήση της εγκυκλίου 9/2017 (ΑΔΑ: ...) για την αιτιολόγηση της οικονομικής του προσφοράς του. Αντιθέτως η εφαρμογή της είναι προαιρετική και ο οικονομικός φορέας δύναται να κάνει χρήση αυτής. Εφόσον ωστόσο ο οικονομικός φορέας επιλέξει να εφαρμόσει την εν λόγω εγκύκλιο, οφείλει, ως γίνεται πλέον νομολογιακά δεκτό, να υπολογίζει τα γενικά έξοδα με βάση τα ποσοστά που προβλέπονται στην τελευταία, τα οποία εφαρμόζονται επί του προϋπολογισμού δημοπράτησης και όχι επί του προϋπολογισμού προσφοράς του υποψηφίου (βλ ΔΕφ Αθ 148/2020, 252/2020) ΕΑΔΗΣΥ 540/2022. Άλλως πρέπει να αιτιολογήσει ειδικώς την διαφορετική αιτιολόγηση της προσφοράς του, επικαλούμενος τις ειδικές συνθήκες που συντρέχουν στην περίπτωση του. 2. Το γεγονός, ότι ο οικονομικός φορέας εφαρμόζει ενδεικτικά την εγκύκλιο και όχι αποκλειστικά, δεν αναιρεί την υποχρέωση του τελευταίου να εφαρμόζει τα ποσοστά αυτής επί του προϋπολογισμού του έργου και όχι επί της δαπάνης της προσφοράς του. Εξάλλου ο ίδιος δηλώνει ότι χρησιμοποιεί την εγκύκλιο στην αιτιολόγηση της προσφοράς του και την εφαρμόζει για μεγάλο μέρος του κόστους της δραστηριότητας που αναφέρει στο κοστολόγιο των γενικών του εξόδων. Δεσμεύεται επομένως ο οικονομικός φορέας στο μέτρο που εφάρμοσε την εγκύκλιο, να την εφαρμόσει επί του προϋπολογισμού του έργου και όχι επί της προσφοράς του. Επομένως η επίκληση της ενδεικτικής χρήσης της εγκυκλίου, δεν αναιρεί την εφαρμογή των ποσοστών της επί του προϋπολογισμού του έργου, εφόσον δεν υπολογίζει την σχετική δαπάνη με διαφορετικό τρόπο. (...)

5. Ως προς τον ισχυρισμό της αναθέτουσας αρχής, ότι δήθεν λανθασμένα

Αριθμός Απόφασης: 441 / 2024

επικαλεστήκαμε ότι ο προσωρινός ανάδοχος θα έπρεπε να είχε εφαρμόσει τα ποσοστά της εγκυκλίου επί του προϋπολογισμού του έργου και όχι επί της προσφοράς του, λεκτέα είναι τα ακόλουθα: Όπως ισχυριστήκαμε στην υπό κρίση προσφυγή μας, στο παρόν υπόμνημα και είναι πλέον παγίως νομολογιακά δεκτό, η βάση υπολογισμού των ποσοστών της εγκυκλίου 9/2017 είναι ο προϋπολογισμός του έργου και όχι ο προϋπολογισμός της προσφοράς του εκάστοτε οικονομικού φορέα. Επομένως και εφόσον ο οικονομικός φορέας επιλέξει να κάνει χρήση της εν λόγω εγκυκλίου, πρέπει να εφαρμόσει τα αναφερόμενα εκεί ποσοστά επί του προϋπολογισμού του έργου και όχι επί της προσφοράς του. Η ερμηνεία αυτή προκύπτει από την ίδια τη διακήρυξη (ως επίσης έχει νομολογιακά κριθεί) και δη από το άρθρο 11.1 αυτής, βάση του οποίου: «Ο προϋπολογισμός δημοπράτησης του έργου ανέρχεται σε 850.000,00 Ευρώ και αναλύεται σε: Δαπάνη Εργασιών 481.244,49 Ευρώ, Γενικά έξοδα και Όφελος εργολάβου (Γ.Ε.+Ο.Ε.) 86.624,01 Ευρώ, Απρόβλεπτα (ποσοστού 15% επί της δαπάνης εργασιών και του κονδυλίου Γ.Ε.+Ο.Ε.) 85.180,28 Ευρώ, που αναλώνονται σύμφωνα με τους όρους του άρθρου 156 παρ. 3.(α) του ν. 4412/2016.» Γίνεται ωστόσο δεκτό, ότι η χρήση της εγκυκλίου 9/2017 δεν είναι υποχρεωτική και επομένως ο προσφέρων δύναται να υπολογίσει τη σχετική δαπάνη με τρόπο της επιλογής του «... η ορθότητα του οποίου τελεί σε κάθε περίπτωση, υπό την κρίση της αναθέτουσας αρχής» (βλ. και υπ' αριθμ. .../2022 απόφαση της Αρχής σκ. 20). Ωστόσο σε περίπτωση που ο αιτιολογών την ασυνήθιστα χαμηλή προσφορά του επιλέξει τη χρήση της ως άνω εγκυκλίου, όπως στη προκειμένη περίπτωση, αυτοδεσμεύεται και οφείλει να χρησιμοποιήσει ορθά τους συντελεστές της. Ως εξάλλου έχει κριθεί «εφόσον ο διαγωνιζόμενος δεν επιχείρησε τον δι' άλλης μεθόδου ή στοιχείων προσδιορισμό του κονδυλίου των γενικών εξόδων (ήτοι εφόσον δεν προσκόμισε συγκεκριμένα στοιχεία προς τεκμηρίωση των υπολογισθέντων γενικών εξόδων) αλλά προσέφυγε απ' ευθείας στην επίμαχη Εγκύκλιο, δεν μπορεί εκ των υστέρων να αμφισβητήσει το ποσόν που προκύπτει εκ του προβλεπόμενου από την εν λόγω Εγκύκλιο τρόπου υπολογισμού των Γενικών Εξόδων (βλ. ΔΕΦΑΘ 148/2020, σκ. 15, βλ., επίσης υπ' 983/2022 και 274/2021 αποφάσεις της Αρχής). Με βάση τα προαναφερόμενα και επειδή ως παγίως έχει κριθεί νομολογιακά, σε περίπτωση αιτιολόγησης του έμμεσου κόστους διά της χρήσεως των

Αριθμός Απόφασης: 441 / 2024

συντελεστών της εγκυκλίου 09/2017, οι εν λόγω συντελεστές εφαρμόζονται επί της αξίας των εργασιών, σύμφωνα με τον προϋπολογισμό δημοπράτησης (χωρίς τα απρόβλεπτα, την αναθεώρηση, τα απολογιστικά κλπ) και όχι επί της αξίας των εργασιών, σύμφωνα με την προσφορά του διαγωνιζόμενου (βλ. αποφ. 1193,1194 ΕΑΔΗΣΥ). Επομένως εν προκειμένω και στο μέτρο που ο προσωρινός ανάδοχος επέλεξε να χρησιμοποιήσει αυτούσια τα ποσοστά της εγκυκλίου για την αιτιολόγηση της προσφοράς του, χωρίς να επιλέξει άλλο τρόπο αιτιολόγησης αυτής, όφειλε να τα υπολογίσει επί τη βάση του προϋπολογισμού του έργου και όχι της προσφοράς του. Τέλος και αναφορικά με την επίκληση από την αναθέτουσα αρχή της εγκυκλίου 1 του Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ, αυτή εκδόθηκε σε χρόνο αρκετά προγενέστερο της εγκυκλίου 9/2017 του υπουργού ΥΠΟΜΕ και επομένως στο μέτρο που ήθελε θεωρηθεί ότι συγκρούεται με τις προβλέψεις της τελευταίας, ισχύει κατά γενική αρχή του δικαίου, ότι ο μεταγενέστερος νόμος υπερισχύει του προγενέστερου (*lex posterior derogate priori*), αρχή που αναλογικά ισχύει και στις εγκυκλίους. 6. Σε κάθε ωστόσο περίπτωση ο προσωρινός ανάδοχος επέλεξε να κάνει χρήση των ποσοστών της εγκυκλίου 9/2017 του υπουργού ΥΠΟΜΕ, την οποία αναφέρει ρητώς στην αιτιολόγηση της προσφοράς του και δεν προσέφυγε στην αιτιολόγηση της τελευταίας με κάποιο άλλο τρόπο, ούτε έκανε χρήση άλλης εγκυκλίου και εν γένει κάποιου άλλου στοιχείου αιτιολόγησης της οικονομικής του προσφοράς.».

16. Επειδή, επί των ανωτέρω προβαλλόμενων λεκτέα είναι τα εξής: Σύμφωνα με το άρθρο 7 - Εφαρμοστέα νομοθεσία της Διακήρυξης «7.1 Για τη δημοπράτηση του έργου, την εκτέλεση της σύμβασης και την κατασκευή του, εφαρμόζονται οι διατάξεις των παρακάτω νομοθετημάτων, όπως ισχύουν: 1. του ν. 4412/2016 «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 201/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ)» (Α' 147) (...). Σύμφωνα με την εγκύκλιο υπ' αριθμ. 9/2017 του Υπουργού ΥΠΟΜΕ με θέμα Παροχή διευκρινίσεων σχετικά με το άρθρο 53 παρ.7 περ. θ' (Γενικά έξοδα και εργολαβικό όφελος) του Ν.4412/2016 «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ) ορίζεται ότι «Ο προϋπολογισμός μελέτης ενός έργου είναι η αναγκαία για τη δημοπράτησή του τελική (σε σχέση με αρχικές προεκτιμήσεις) λεπτομερής εκτίμηση του κόστους, με βάση τα στοιχεία των συμβατικών

Αριθμός Απόφασης: 441 / 2024

τευχών και ιδίως της τεχνικής μελέτης και των προδιαγραφών, τη δομική ανάλυση (...), τις προτεινόμενες ή δεσμευτικές μεθοδολογίες κατασκευής, το σχέδιο ανάπτυξης του έργου, τις επικρατούσες επιτόπου συνθήκες, τις τιμές υλικών, εργατικών και μηχανικού εξοπλισμού, τυχόν ειδικές απαιτήσεις και τα γενικά έξοδα του αναδόχου. Στον κατά τα ανωτέρω προϋπολογισμό διακρίνεται: Άμεσο κόστος: είναι το συνολικό κόστος των επί μέρους εργασιών οι οποίες συνθέτουν το φυσικό αντικείμενο του έργου και περιλαμβάνουν τα κόστη υλικών (ενσωματούμενων ή χρησιμοποιούμενων), εργατικών μηχανικού εξοπλισμού και πιθανών υπεργολάβων. Είναι το κόστος που μπορεί να εντοπιστεί και υπολογιστεί σε συγκεκριμένες εργασία/ες ή λειτουργία/ες. Πρόκειται για κόστος πρωτογενούς κατασκευής το οποίο αθροιζόμενο για το σύνολο των εργασιών δίνει το συνολικό άμεσο κόστος του έργου. Γενικά πρόκειται για κόστος συνδεδεμένο με τη δραστηριότητα (activity related cost). Έμμεσο κόστος (γενικά έξοδα του έργου): είναι το τμήμα του κόστους του έργου, το οποίο δεν μπορεί να κατανεμηθεί σε συγκεκριμένη εργασία/ες ή λειτουργία/ες. Τέτοια είναι τα γενικά έξοδα του εργοταξίου, τα έξοδα εγγυητικών – ασφαλίσεων, τα γενικά έξοδα της επιχείρησης (το αναλογούν κόστος έδρας επιχείρησης ή/και λειτουργίας κοινοπραξίας), διάφορες κρατήσεις, φόρος εισοδήματος κ.λπ. ΕΜΜΕΣΟ ΚΟΣΤΟΣ - ΓΕΝΙΚΑ ΕΞΟΔΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ.Α. ΣΤΑΘΕΡΑ ΕΞΟΔΑ. Περιλαμβάνουν τις δαπάνες: Εξασφάλισης και διαρρύθμισης εργοταξιακών χώρων, για την ανέγερση κύριων και βοηθητικών εργοταξιακών εγκαταστάσεων π.χ. γραφείων, εργαστηρίων και λοιπών εγκαταστάσεων του Αναδόχου ή άλλων, εφόσον προβλέπεται στα έγγραφα της σύμβασης • Ανέγερσης κύριων και βοηθητικών εργοταξιακών εγκαταστάσεων του Αναδόχου ή άλλων, εφόσον προβλέπεται στα έγγραφα της σύμβασης Περίφραξης ή/και διατάξεων επιτήρησης εργοταξιακών εγκαταστάσεων και χώρων εκτέλεσης εργασιών εφόσον προβλέπεται στα έγγραφα της σύμβασης • Εξοπλισμού κύριων και βοηθητικών εργοταξιακών εγκαταστάσεων για τη διασφάλιση λειτουργικής ετοιμότητας, εξασφάλισης ύδρευσης, ηλεκτρικού ρεύματος, τηλεφωνικής σύνδεσης και αποχέτευσης, καθώς και λοιπών απαιτούμενων ευκολιών, σύμφωνα με τους όρους δημοπράτησης • Απομάκρυνσης κύριων και βοηθητικών εργοταξιακών εγκαταστάσεων μετά την περαίωση του έργου, καθώς και οι δαπάνες αποκατάστασης των χώρων κατά τρόπο αποδεκτό και σύμφωνα με τους

Αριθμός Απόφασης: 441 / 2024

εγκεκριμένους Περιβαλλοντικούς Όρους. • Κινητοποίησης (εισκόμισης στο εργοτάξιο) του απαιτούμενου εξοπλισμού γενικής χρήσης (π.χ. γερανοί, οχήματα μεταφοράς προσωπικού), όπως προβλέπεται στο 1 Λαμβάνεται υπόψη η τεχνική διάρκεια ζωής του αντικειμένου και η αναγκαιότητα αντικατάστασης στη διάρκεια της συμβατικής περιόδου.3. χρονοδιάγραμμα του έργου και αποκινητοποίησης με το πέρας του προβλεπόμενου χρόνου απασχόλησης. • Οι δαπάνες επισκόπησης των μελετών του έργου και τυχόν συμπληρώσεις τροποποιήσεις εφόσον δεν περιλαμβάνονται στο άμεσο κόστος. • Προσυμβατικού σταδίου • Διάθεσης μέσων ατομικής προστασίας • Για επισφαλή έξοδα πάσης φύσεως (π.χ. εξεύρεση χώρων γραφείων και λοιπών εγκαταστάσεων, χρηματοοικονομικών εξόδων, απαιτήσεων για μελέτες που μπορεί να προκύψουν κατά την πορεία των εργασιών, εκτεταμένες διαφωνίες και απαίτηση ισχυρής νομικής υποστήριξης, απαιτήσεις για μέτρα προστασίας από μη ληφθείσες υπόψη ακραίες επιτόπου συνθήκες, κλοπές μη καλυπτόμενες από ασφάλιση). Με βάση τον ορισμό τα ΓΕ αναφέρεται μόνο στα έξοδα που επηρεάζουν και αφορούν όλες τις εργασίες και όχι αποκλειστικά κάποιες συγκεκριμένες. Υπό τη θεώρηση αυτή, το κόστος π.χ. των χωματουργικών μηχανημάτων, η εγκατάσταση παραγωγής σκυροδέματος, η εγκατάσταση και τα μηχανήματα ασφαλικών, δεν εμπίπτουν στα γενικά έξοδα». Σύμφωνα, δε, με τα προβλεπόμενα στην ως άνω εγκύκλιο 9/2017 τα γενικά έξοδα του έργου συν το όφελος του εργολάβου, τα οποία μπορεί να προβλέπεται στη διακήρυξη του έργου ότι προστίθενται στην εκτιμώμενη αξία της σύμβασης (άρθρο 53 παρ. 7 εδ. θ' Ν.4412/2016) περιλαμβάνουν τα ακόλουθα κονδύλια και υπολογίζονται βάσει του κάτωθι προτεινόμενου ποσοστού % του άμεσου κόστους (κόστους εργασιών): (α) Σταθερά έξοδα, δηλαδή άπαξ αναλαμβανόμενα κατά τη διάρκεια της σύμβασης, τα οποία περιλαμβάνουν τις δαπάνες: (1) Εξασφάλισης και διαρρύθμισης εργοταξιακών χώρων, για την ανέγερση κύριων και βοηθητικών εργοταξιακών εγκαταστάσεων π.χ. γραφείων, εργαστηρίων και λοιπών εγκαταστάσεων του Αναδόχου ή άλλων, εφόσον προβλέπεται στα έγγραφα της σύμβασης. (0,05%) (2) Ανέγερσης κύριων και βοηθητικών εργοταξιακών εγκαταστάσεων του Αναδόχου ή άλλων, εφόσον προβλέπεται στα έγγραφα της σύμβασης. (0,20%) (3) Περίφραξης ή/και διατάξεων επιτήρησης εργοταξιακών εγκαταστάσεων και χώρων εκτέλεσης εργασιών εφόσον

Αριθμός Απόφασης: 441 / 2024

προβλέπεται στα έγγραφα της σύμβασης. (0,05%) (4) Εξοπλισμού κύριων και βοηθητικών εργοταξιακών εγκαταστάσεων για τη διασφάλιση λειτουργικής ετοιμότητας, εξασφάλισης ύδρευσης, ηλεκτρικού ρεύματος, τηλεφωνικής σύνδεσης και αποχέτευσης, καθώς και λοιπών απαιτούμενων ευκολιών, σύμφωνα με τους όρους δημοπράτησης. (0,75%) (5) Απομάκρυνσης κύριων και βοηθητικών εργοταξιακών εγκαταστάσεων μετά την περαίωση του έργου, καθώς και οι δαπάνες αποκατάστασης των χώρων κατά τρόπο αποδεκτό και σύμφωνα με τους εγκεκριμένους Περιβαλλοντικούς Όρους. (0,15%) (6) Κινητοποίησης (εισκόμισης στο εργοτάξιο) του απαιτούμενου εξοπλισμού γενικής χρήσης (π.χ. γερανοί, οχήματα μεταφοράς προσωπικού), όπως προβλέπεται στο χρονοδιάγραμμα του έργου και αποκινητοποίησης με το πέρας του προβλεπόμενου χρόνου απασχόλησης. (0,05%) (7) Διάθεση μέσων ατομικής προστασίας (0,02%). (8,9) Οι δαπάνες επισκόπησης των μελετών του έργου και τυχόν συμπληρώσεις τροποποιήσεις, εφόσον δεν περιλαμβάνονται στο άμεσο κόστος. Οι δαπάνες συμπλήρωσης των ΣΑΥ/ΦΑΥ (Σχέδιο Ασφάλειας και Υγείας/Φάκελος Ασφάλειας και Υγείας) και Π.Π.Ε. σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις. (0,30%) (10) Για φόρους (3%) (11) Για εγγυητικές. (0,30%) (12) Ασφάλισης του έργου (0,5%) (13) Δαπάνες προσυμβατικού σταδίου (0,08%) (14) Για επισφαλή έξοδα πάσης φύσεως (0,7%) (β) Χρονικώς συνηρημένα έξοδα, δηλαδή εξαρτώμενα από τη χρονική διάρκεια της σύμβασης, τα οποία περιλαμβάνουν τις δαπάνες:(1) Χρήσεως - λειτουργίας των εργοταξιακών εγκαταστάσεων και ευκολιών (περιλαμβάνει τη χρήση των εγκαταστάσεων και χώρων καθαρών σύμφωνα με τις προβλέψεις των εγκεκριμένων Περιβαλλοντικών Όρων) (0,7%) (2) Προσωπικού γενικής επιστάσεως και διοίκησης του Αναδόχου (4%) (3) Νομικής υποστήριξης. (0,06%) (4) Εξωτερικών τεχνικών συμβούλων με ad hoc μετάκληση. (0,24%) (5) Για την εκτέλεση των καθηκόντων της παραπάνω κατηγορίας προσωπικού π.χ. χρήση αυτοκινήτων (0,6%) (6) Λειτουργίας μηχανημάτων γενικής χρήσης π.χ. γερανοί, οχήματα μεταφοράς προσωπικού. (0,30%) (7) Μετρήσεων γενικών δεικτών και παραμέτρων που προβλέπονται στους εγκεκριμένους περιβαλλοντικούς όρους και λήψη μέτρων για συμμόρφωση προς αυτούς.(0,20%) (8) Συντήρησης του έργου για τον προβλεπόμενο χρόνο. (0,25%) (9) Τόκοι κεφαλαίων κίνησης και γενικότερα χρηματοοικονομικό κόστος.(0,8%) (10) Το αναλογούν, σε σχέση με τη συμμετοχή του στον κύκλο

Αριθμός Απόφασης: 441 / 2024

εργασιών της (2,2%) Μερικό Σύνολο $\alpha+\beta= 15,50\% +$ προσδοκώμενο όφελος $2,5\%=$ ΣΥΝΟΛΟ 18%». Ως προβλέπεται στις σελ. 8-9 της άνω Εγκυκλίου «(...) ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ $A+B$ (ΓΕΝΙΚΑ ΕΞΟΔΑ ΕΡΓΟΥ) 15,50 ΕΥΛΟΓΟ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΟ ΟΦΕΛΟΣ 2,5 ΤΕΛΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΓΕΝΙΚΩΝ ΕΞΟΔΩΝ ΕΡΓΟΥ ΚΑΙ ΕΡΓΟΛΑΒΙΚΟΥ ΟΦΕΛΟΥΣ 18,00 (...) Τα προκύπτοντα ποσοστά των Γενικών Εξόδων του Έργου ανέρχονται σε 15,5% και με την θεώρηση ότι το εύλογο προσδοκώμενο όφελος ανέρχεται σε 2,5% προκύπτει τελικό σύνολο ΓΕΝΙΚΩΝ ΕΞΟΔΩΝ ΕΡΓΟΥ ΚΑΙ ΕΡΓΟΛΑΒΙΚΟΥ ΟΦΕΛΟΥΣ 18% (...)).

Σύμφωνα με το άρθρο 53 παρ. 7 εδ. θ του Ν.4412/2016 - Περιεχόμενο εγγράφων της σύμβασης - Εξουσιοδοτική διάταξη «7. Ειδικά για τις δημόσιες συμβάσεις έργων, πέραν των ανωτέρω, κατά τη σύνταξη των εγγράφων της σύμβασης, ισχύουν και τα ακόλουθα: (...) θ) Στις τιμές του προϋπολογισμού και του τιμολογίου, τόσο της υπηρεσίας όσο και της προσφοράς, περιλαμβάνεται κάθε σχετική δαπάνη, καθώς και τα γενικά έξοδα και όφελος της εργοληπτικής επιχείρησης. Αν γίνεται ρητή μνεία στα έγγραφα της σύμβασης μπορεί να προστίθεται στην εκτιμώμενη αξία της σύμβασης ποσοστό γενικών εξόδων και οφέλους, που ορίζεται σε δεκαοκτώ τοις εκατό (18%), ανεξαρτήτως πηγής χρηματοδότησης, στο οποίο συμπεριλαμβάνεται η υπ' αριθμ. ...27.7.2016 συμφωνία μεταξύ εργοληπτικών ενώσεων και της ... όπως ισχύει ή τυχόν μελλοντικές συμφωνίες και ποσοστό δύομισι τοις χιλίοις (2,5%) υπέρ των Μηχανικών Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (ΤΕ) της ... τακτικών υπαλλήλων (μόνιμων ή αορίστου χρόνου) που απασχολούνται στο δημόσιο, ν.π.δ.δ. και στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμού, που βαρύνει κάθε λογαριασμό πληρωμής έργου. Με απόφαση του ... καθορίζονται οι προϋποθέσεις και η διαδικασία για το άνοιγμα τραπεζικού λογαριασμού, συλλογής και απόδοσης του ποσοστού, ο φορέας διακίνησης και απόδοσης στους δικαιούχους, καθώς και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια.». Σύμφωνα με το άρθρο 11.1 - Προϋπολογισμός Δημοπράτησης του έργου (εκτιμώμενη αξία της σύμβασης) της Διακήρυξης «Ο προϋπολογισμός δημοπράτησης του έργου ανέρχεται σε 77 850.000,00 Ευρώ και αναλύεται σε: Δαπάνη Εργασιών 481.244,49 Ευρώ Γενικά έξοδα και Όφελος εργολάβου (Γ.Ε.+Ο.Ε.) 86.624,01 Ευρώ Απρόβλεπτα (ποσοστού 15% επί της δαπάνης εργασιών και του κονδυλίου Γ.Ε.+Ο.Ε.) 85.180,28 Ευρώ, που αναλώνονται σύμφωνα με τους όρους του άρθρου 156 παρ. 3.(α) του ν. 4412/2016. Το Μερικό Σύνολο που

Αριθμός Απόφασης: 441 / 2024

προκύπτει από τα παραπάνω είναι 653.048,78 Ευρώ Απολογιστικά 400,00 Ευρώ Στο ανωτέρω ποσό προβλέπεται αναθεώρηση στις τιμές ποσού 32.035,09 Ευρώ σύμφωνα με το άρθρο 153 του ν. 4412/2016. Το Γενικό Σύνολο (με την προσθήκη αναθεώρησης και απολογιστικών) είναι, 685.483,87 Ευρώ. Δαπάνη Φ.Π.Α ποσοστού 24% επί του Γενικού Συνόλου, 164.516,13 Ευρώ. (...). Όπως προκύπτει από την επισκόπηση του Προϋπολογισμού και του Συνοπτικού Προϋπολογισμού της υπ' αριθμ. 18/2023 Μελέτης της Διακήρυξης (σελ.9-10), στην ολική δαπάνη προστίθεται ΓΕ & ΟΕ 18,00%, κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 53 παρ. 7 εδ. θ του Ν.4412/2016 και την εγκύκλιο 9/2017 (σελ. 8 -9 αυτής). Το άνω ποσοστό του 18% έχει περιληφθεί και στο έντυπο της οικονομικής προσφοράς της άνω Μελέτης της Διακήρυξης (σελ. 14) και στο Τιμολόγιο Δημοπράτησης αυτής (σελ. 4 από 15 αυτού). Δηλαδή, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στον προκείμενο προϋπολογισμό της ως άνω Μελέτης, ο τελευταίος περιλαμβάνει το κονδύλι των γενικών εξόδων (α+β της ανωτέρω εγκυκλίου 15,5%) συν του προσδοκώμενου οφέλους (2,5%), σαν ενιαίο κεφάλαιο με ποσοστό 18%, χωρίς να διακρίνει σε συγκεκριμένα επιμέρους κονδύλια. Στην ως άνω Εγκύκλιο τα ποσοστά εφαρμόζονται κατ' ανάγκη επί του ενδεικτικώς ληφθέντος υπόψη προϋπολογισμού, δεδομένου ότι η Εγκύκλιος αφορά στο άρθρο 53 παρ. 7 περ. θ του Ν.4412/2016, η οποία αφορά στη σύνταξη του προϋπολογισμού, γεγονός που εν προκειμένω δεν αμφισβητείται. Και, ναι μεν, όπως έχει παγίως νομολογηθεί, η άνω Εγκύκλιος δεν είναι υποχρεωτική και δεσμευτική για την αιτιολόγηση των προσφορών των υποψηφίων που εμφανίζονται κατ' αρχήν ως ασυνήθιστα χαμηλές, πλην όμως στην προκείμενη περίπτωση υιοθετήθηκε από την παρεμβαίνουσα, για την αιτιολόγηση της οικονομικής προσφοράς της, η ως άνω Εγκύκλιος, επομένως, κατά τα γενόμενα δεκτά ερμηνευτικώς ανωτέρω, αυτή δεσμεύεται από αυτήν και όφειλε να υπολογίσει τις προσφερόμενες τιμές της με βάση τα εκεί ειδικότερα οριζόμενα, καθώς και να τις υπολογίσει επί του Προϋπολογισμού Υπηρεσίας - δημοπράτησης (σελ. 9 της ως άνω Εγκυκλίου «Στη στήλη 2 τα προτεινόμενα ποσοστά επί του Προϋπολογισμού Υπηρεσίας (δημοπράτησης)...»). Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 2 - Έγγραφα της σύμβασης και τεύχη της ως Διακήρυξης «2.1. Τα έγγραφα της σύμβασης κατά την έννοια της περιπτ. 14 της παρ. 1 του άρθρου 2 του ν.4412/2016, για τον παρόντα ηλεκτρονικό διαγωνισμό είναι τα

Αριθμός Απόφασης: 441 / 2024

ακόλουθα: α) η παρούσα διακήρυξη, (...) ε) το τιμολόγιο δημοπράτησης, (...) ια) η τεχνική μελέτη (...)», ενώ σύμφωνα με το Τιμολόγιο Δημοπράτησης της υπ' αριθμ. 18/2023 Μελέτης του έργου (σελ. 4 από 15 αυτού) «Οι τιμές μονάδας του παρόντος Τιμολογίου προσαυξάνονται κατά το ποσοστό Γενικών Εξόδων (Γ.Ε.) και Οφέλους του Αναδόχου (Ο.Ε.), στο οποίο περιλαμβάνονται οι πάσης φύσεως δαπάνες οι οποίες δεν μπορούν να κατανεμηθούν σε συγκεκριμένες εργασίες αλλά αφορούν συνολικά το κόστος του έργου όπως, κρατήσεις ή υποχρεώσεις αυτού, όπως δαπάνες διοίκησης και επίβλεψης του Έργου, σήμανσης εργοταξίων, φόροι, δασμοί, ασφάλιστρα, τόκοι κεφαλαίων κίνησης, προμήθειες εγγυητικών επιστολών, έξοδα λειτουργίας γραφείων κ.λπ., τα επισφαλή έξοδα πάσης φύσεως καθώς και το προσδοκώμενο κέρδος από την εκτέλεση των εργασιών. Το ως άνω ποσοστό Γ.Ε. & Ο.Ε., ανέρχεται σε δέκα οκτώ τοις εκατό (18%) του προϋπολογισμού των εργασιών (...)». Με την υπ' αριθμ. πρωτ. .../23-11-2023 Πρόσκληση της Αναθέτουσας Αρχής, η παρεμβαίνουσα κλήθηκε βάσει της παρ. 4.1η του άρθρου 4 της Διακήρυξης να προσκομίσει την αιτιολόγησή της επί της υποβληθείσας οικονομικής της προσφοράς, εφαρμόζοντας τα αναλυτικά αναφερόμενα στα άρθρα 88 και 89 του Ν. 4412/2016, και κατ' επέκταση τα αναλυτικά αναφερόμενα στα άρθρα 18 και 53 του Ν. 4412/2016. Από την επισκόπηση της αιτιολόγησης της οικονομικής προσφοράς της παρεμβαίνουσας προκύπτει ότι γίνεται «ενδεικτική χρήση» της Εγκυκλίου 9/2017 του Υπουργού ΥΠΟΜΕ (αρχείο με την ονομασία «...pdf», σελίδα 5 του αρχείου pdf), η οποία, ως προελέχθη, παρέχει διευκρινίσεις σχετικά με την παράγραφο 7 περ. θ του άρθρου 53 του Ν. 4412/2016 και προδιαγράφει την ανάλυση των σταθερών γενικών εξόδων και των χρονικώς συντηρημένων γενικών εξόδων ενός έργου, οι υπολογιζόμενες, δε, δαπάνες διαμορφώνονται, όπως καταγράφεται, σύμφωνα με την ειδικότερη φύση, εν προκειμένω, της παρούσας εργολαβίας. Από την επισκόπηση του Συνοπτικού Πίνακα Άμεσου Κόστους Κατασκευής που συνυποβάλλει η παρεμβαίνουσα με το τεύχος αιτιολόγησης της οικονομικής της προσφοράς (αρχείο με την ονομασία «...pdf», σελίδα 8 του αρχείου pdf), προκύπτει ότι για τον αναλυτικό υπολογισμό των Σταθερών Γενικών Εξόδων και των Χρονικώς Συντηρημένων Γενικών Εξόδων του έργου χρησιμοποιεί ως βάση υπολογισμού τη «Δαπάνη Εκτέλεσης - Κόστος» του έργου που ανέρχεται στο ποσό των 258.615,35 ευρώ, ενώ από την σελ. 6 του

Αριθμός Απόφασης: 441 / 2024

ίδιου ως άνω αρχείου του προκύπτει ότι τα ποσοστά που λαμβάνει υπόψη της βάσει της Εγκυκλίου 9/2017 για τον υπολογισμό των επιμέρους κονδυλίων, τα πολλαπλασιάζει με την ως άνω συνολική Δαπάνη Εκτέλεσης του έργου των 258.615,35 ευρώ. Εφόσον, όμως, η παρεμβαίνουσα επέλεξε να κάνει χρήση της ανωτέρω Εγκυκλίου, έστω και «ενδεικτική» ως αναφέρει, για την αιτιολόγηση της οικονομικής της προσφοράς, αλλά και ακολουθώντας τους προβλεπόμενους στο Τιμολόγιο Δημοπράτησης της υπ' αριθμ. .../2023 Μελέτης όρους, όφειλε στην αιτιολόγησή της να συνυπολογίσει τα επιμέρους έξοδα του έργου, με βάση τα προτεινόμενα ποσοστά από τους Πίνακες Α. και Β. της ως άνω Εγκυκλίου, επί του Προϋπολογισμού Δημοπράτησης (σελ. 9 της ως άνω Εγκυκλίου: «...Στη στήλη 2 τα προτεινόμενα ποσοστά επί του Προϋπολογισμού Υπηρεσίας (δημοπράτησης)...») και όχι επί της Δαπάνης Εκτέλεσης/Άμεσου Κόστους Κατασκευής, τουλάχιστον για όσα από τα επιμέρους κονδύλια δεν παραθέτει τεκμηριωμένες εξηγήσεις για διαφορετικό τρόπο υπολογισμού σε σχέση με τον προτεινόμενο από την Εγκύκλιο .../2017 (βλ. και την με αριθμ. πρωτ. Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. ΕΙΣ 1750/13-2-2024 Έκθεση του Ειδικού Επιστήμονα της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ., ειδικότητας Πολιτικών Μηχανικών, Γεωργίου-Βασιλείου Ελευθεριάδη, σελ. 7), ως βάσιμα προβάλλει η προσφεύγουσα, απορριπτομένων του περί του αντιθέτου ισχυρισμού της Αναθέτουσας Αρχής και της παρεμβαίνουσας. Σύμφωνα με τα προαναφερόμενα και βάσει των ισχυρισμών των ενδιαφερομένων μερών προκύπτει α) ότι από την αριθμητική επαλήθευση του Ειδικού Επιστήμονα της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ., ειδικότητας Πολιτικών Μηχανικών, Γεωργίου-Βασιλείου Ελευθεριάδη στην άνω Έκθεσή του (σελ. 7-8) χρησιμοποιώντας ως βάση αναφοράς τον Προϋπολογισμό Δημοπράτησης για τον υπολογισμό των Γενικών Εξόδων του έργου, προκύπτει συνολικό ποσό Γενικών Εξόδων 66.414,04 €, ήτοι χρησιμοποιώντας ως βάση αναφοράς τον Προϋπολογισμό Δημοπράτησης του έργου προ ... (481.244,49 €), παρατίθεται αριθμητικός υπολογισμός για τα Α. ΣΤΑΘΕΡΑ ΓΕΝΙΚΑ ΕΞΟΔΑ ΕΡΓΟΥ και Β. ΧΡΟΝΙΚΩΣ ΣΥΝΗΡΤΗΜΕΝΑ ΓΕΝΙΚΑ ΕΞΟΔΑ, λαμβάνοντας υπόψη τα προτεινόμενα από την Εγκύκλιο 9/2017 ποσοστά (Στήλη 2) για όσα από τα κονδύλια έχουν συνεκτιμηθεί από πλευράς της παρεμβαίνουσας και για όσα από αυτά δεν έχουν παρατεθεί τεκμηριωμένες εξηγήσεις για διαφορετικό τρόπο υπολογισμού σε σχέση με τον προτεινόμενο από την Εγκύκλιο .../2017 ή δεν

Αριθμός Απόφασης: 441 / 2024

έχουν τεθεί διαφορετικά ποσοστά (ανεξαρτήτως τεκμηρίωσης ή μη) β) ότι η παρεμβαίνουσα στην αιτιολόγηση της οικονομικής της προσφοράς (βλ. αρχείο με την ονομασία «...pdf», σελίδα 6 του αρχείου pdf) έχει υπολογίσει τα Α. ΣΤΑΘΕΡΑ ΓΕΝΙΚΑ ΕΞΟΔΑ ΕΡΓΟΥ και τα Β. ΧΡΟΝΙΚΩΣ ΣΥΝΗΡΤΗΜΕΝΑ ΓΕΝΙΚΑ ΕΞΟΔΑ στο ποσό των 52.707,62 € γ) ότι προκύπτει διαφορά κόστους της τάξης των: $66.414,04 \text{ €} - 52.707,62 \text{ €} = 13.706,42 \text{ €}$, που, όμως, δεν ταυτίζεται με τη διαφορά κόστους που υπολογίζει η προσφεύγουσα (σελ. 10 της προσφυγής της), ανερχόμενη στο ποσό των 12.370,63 € δ) ότι η Αναθέτουσα Αρχή στις απόψεις της αναφέρει ότι το εύλογο προσδοκώμενο όφελος του υποψήφιου αναδόχου όπως αυτό προκύπτει από την Εγκύκλιο 9/2017 ανέρχεται σε 2,5% επί του συνολικού ποσού της προσφοράς, ήτοι $2,5\% * 258.615,35 \text{ €} = 6.465,38 \text{ €}$ το οποίο είναι μικρότερο από το ποσό των 6.683,40 € το οποίο αναμένει ο προσωρινός μειοδότης και το οποίο υπολόγισε με βάση την αιτιολόγησή του ε) ότι η παρεμβαίνουσα υποστηρίζει όσα αναφέρονται στην σκέψη 15 της παρούσας και ότι στ) ότι η παρεμβαίνουσα για τον υπολογισμό του κονδυλίου Α7 και για τον υπολογισμό των κονδυλίων Β6, Β7, Β8, Β9 και Β10 δεν έχει υποβάλει περαιτέρω τεκμηρίωση ή άλλη αιτιολόγηση για την διαφοροποίηση του τρόπου υπολογισμού του εν λόγω κονδυλίου σε σχέση με τον προτεινόμενο από την Εγκύκλιο .../2017 (βλ. και την με αριθμ. πρωτ. Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. ΕΙΣ 1750/13-2-2024 Έκθεση του Ειδικού Επιστήμονα της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ., ειδικότητας Πολιτικών Μηχανικών, Γεωργίου-Βασιλείου Ελευθεριάδη, σελ. 9), ενώ, ως προελέχθη, όφειλε να προβεί στους σχετικούς υπολογισμούς βάσει των προβλεπόμενων στην άνω Εγκύκλιο. Δεδομένου όλων των όσων αναφέρθηκαν αμέσως παραπάνω, προκύπτει ότι δεν μπορεί να εξαχθεί ασφαλές συμπέρασμα σχετικά με τον ορθό ή μη υπολογισμό εκ μέρους της παρεμβαίνουσας των γενικών εξόδων-έμμεσου κόστους του έργου και αν το σχετικό κονδύλι υποσκοστολογείται και κατά ποίο ποσό, με αποτέλεσμα η σχετική απόφαση της Αναθέτουσας Αρχής να είναι πλημμελώς αιτιολογημένη ως προς την αποδοχή της ανωτέρω αιτιολόγησης της παρεμβαίνουσας ως επαρκούς, χωρίς η αιτιολογία αυτή να συμπληρώθηκε με τις απόψεις της Αναθέτουσας Αρχής, διότι δεν αιτιολογείται επαρκώς αν οι προαναφερόμενοι υπολογισμοί που αφορούν μέρος της υποβληθείσας αιτιολόγησης της οικονομικής προσφοράς της παρεμβαίνουσας, καθιστούν εν συνόλω κερδοφόρα την

Αριθμός Απόφασης: 441 / 2024

οικονομική της προσφορά. Ως εκ τούτου, ο οικείος λόγος της προδικαστικής προσφυγής πρέπει να γίνει δεκτός κατά τα ανωτέρω. Κατόπιν των γενομένων δεκτών αμέσως παραπάνω, η προσβαλλόμενη απόφαση πρέπει να ακυρωθεί κατά το σκέλος αυτής με το οποίο έγινε δεκτή η αιτιολόγηση και οι εξηγήσεις επί της οικονομικής προσφοράς της παρεμβαίνουσας, χωρίς νόμιμη αιτιολογία. Ωστόσο, η ΕΑΔΗΣΥ δεν έχει εξουσία να τροποποιήσει την προσβληθείσα πράξη ούτε να προβεί, καθ' υποκατάσταση της αναθέτουσας αρχής, η ίδια στην οφειλόμενη ενέργεια (πρβλ. ΣτΕ 832/2021). Ειδικότερα, η Αρχή δεν δύναται να υποκαταστήσει την αναθέτουσα αρχή στην άσκηση των αρμοδιοτήτων του άρθρου 88 Ν. 4412/2016, ήτοι στην έκδοση αιτιολογημένης απόφασης αποδοχής της οικονομικής προσφοράς ή απόρριψής της ως ασυνήθιστα χαμηλής, η οποία (έκδοση της οικείας απόφασης) προϋποθέτει την ανάπτυξη πραγματικού διαλόγου μεταξύ του οικονομικού φορέα και της αναθέτουσας αρχής για τη διαπίστωση της σοβαρότητας και της φερεγγυότητας της προσφοράς. Η αναθέτουσα αρχή, είναι κατά τεκμήριο, σε θέση να εκτιμήσει τελικά τον ρεαλιστικό ή μη χαρακτήρα μιας προσφοράς σε σχέση με το κόστος εκτέλεσης της σύμβασης, της οποίας τον προϋπολογισμό, το τιμολόγιο μελέτης και τα λοιπά τεύχη δημοπράτησης η ίδια κατήρτισε, προκειμένου να αποφανθεί αιτιολογημένα για τον τυχόν ασυνήθιστα χαμηλό χαρακτήρα των προσφορών, ενώ έχει την υποχρέωση να αιτιολογεί νομίμως, ήτοι σαφώς, ειδικώς και επαρκώς κατ' άρθρο 17 ΚΔΔ/σίας, την απόφαση αποδοχής ή απόρριψης οικονομικής προσφοράς κατά τα άνω, η οποία εκδίδεται κατ' ενάσκηση ευρείας διακριτικής ευχέρειας των οργάνων της. Κατά συνέπεια, η προσβαλλόμενη απόφαση πρέπει να ακυρωθεί κατά τα ανωτέρω, προκειμένου η υπόθεση να αναπεμφθεί στην Αναθέτουσα Αρχή, ώστε να εκτιμηθεί αιτιολογημένα από τα αρμόδια όργανά της, κατ' ενάσκηση των κατ' άρθρα 88 Ν. 4412/2016 και 4.1.η της Διακήρυξης αρμοδιοτήτων τους, εάν οι διαπιστωθείσες πλημμέλειες της αιτιολόγησης και των εξηγήσεων της παρεμβαίνουσας επί της οικονομικής της προσφοράς καθιστούν αυτή ασυνήθιστα χαμηλή και την προσφερόμενη τιμή ανεπαρκή για την εκτέλεση της συγκεκριμένης υπό ανάθεση σύμβασης.

17. Επειδή, περαιτέρω η προσφεύγουσα προβάλλει ότι (II.B. – σελ. 11-14 της προσφυγής) η παρεμβαίνουσα έχει προβεί σε εσφαλμένο υπολογισμό μέρους των άμεσων εξόδων του έργου, με αποτέλεσμα την υποκοστολόγησή

Αριθμός Απόφασης: 441 / 2024

τους κατά ποσόν 3.723.76 ευρώ και δη για τις Χωματοουργικές εργασίες των Άρθρων Α.Τ.1, Α.Τ.2 και Α.Τ.3 του Προϋπολογισμού Δημοπράτησης (σελ. 11-12 της προσφυγής). Ισχυρίζεται ότι «Συγκεκριμένα και αναφορικά με τις χωματοουργικές εργασίες του τιμολογίου και του προϋπολογισμού δημοπράτησης (Α.Τ.1, Α.Τ.2 και Α.Τ.3), η προσωρινή ανάδοχος εταιρεία «...» δεν έχει συνυπολογίσει στην αιτιολόγηση της προσφοράς της το κόστος που προκύπτει αν θα συνυπολόγιζε ως όφειλε στο κόστος μεταφοράς της, τον συντελεστή επιπλήσματος. Ο συντελεστής επιπλήσματος εκφράζει τη διαφορά ανάμεσα στον συμπαγή και τον χαλαρό όγκο υλικού συγκεκριμένου βάρους. Αυτό σημαίνει και είναι γνωστό σε όλους τους επαγγελματίες στον χώρο των κατασκευών ότι ο όγκος - η πυκνότητα του εδάφους όπου θα γίνουν οι χωματοουργικές εργασίες, το έδαφος δηλαδή που θα εκσκαφθεί έχει σαφώς μικρότερο όγκο από αυτόν που θα προκύψει μετά την εκσκαφή και θα επηρεάσει τελικά την ποσότητα του υλικού που μπορεί να μεταφερθεί ανά διαδρομή. Επηρεάζεται επομένως άμεσα το κόστος μεταφοράς των προϊόντων εκσκαφής, αφού θα χρειαστεί να διανυθεί μεγαλύτερη απόσταση και άρα περισσότερα καύσιμα και δέσμευση μηχανημάτων μεταφοράς, οδηγών κτλ. Σύμφωνα δε με την βιβλιογραφία και τους σχετικούς κανονισμούς που ισχύουν για τον υπολογισμό του συντελεστή επιπλήσματος, μια μέση συνήθης τιμή αυτού για τη συγκεκριμένη εργασία, είναι 1,35. Επομένως και σύμφωνα με τα ανωτέρω: - Αναφορικά με τον αριθμό τιμολογίου Α.Τ.1.: Γενικές εκσκαφές σε έδαφος γαιώδες-ημιβραχώδες της κατηγορίας 1. ΧΩΜΑΤΟΥΡΓΙΚΑ: Η προσωρινή ανάδοχος εταιρεία «...» έχει υπολογίσει το κόστος/δαπάνη μεταφοράς υλικού (7 χλμ) σε ποσόν €1.169,99, λαμβάνοντας ως ποσότητα υλικού, αυτή του προϋπολογισμού, ήτοι 1481,00 m³ πολλαπλασιάζοντάς την, με μεταφορικό κόστος 0,79 €/m³. Σύμφωνα ωστόσο με τα ανωτέρω θα έπρεπε να έχει πολλαπλασιάσει την ποσότητα του προϋπολογισμού 1481,00 m³ με τον συντελεστή επιπλήσματος (1,35) = 1.999,35m³, αφού αυτή τελικώς θα ήταν η ποσότητα που θα πρέπει να μεταφερθεί και εν συνεχεία να την πολλαπλασιάσει με το αναφερόμενο από τον τελευταίο κόστος μεταφοράς, 0,79 €/m³, καταλήγοντας σε συνολικά κόστος μεταφοράς 1.579,49€, αντί €1.169,99. Επομένως και για το κόστος μεταφοράς της εν λόγω εργασίας, ο προσωρινός μειοδότης θα δαπανήσει κατά €409,50 περισσότερα από όσα έχει υπολογίσει (1.579,49€ - €1.169,99 = €409,50). - Αναφορικά με τον αριθμό

Αριθμός Απόφασης: 441 / 2024

τιμολογίου Α.Τ.2.: Αποξήλωση ασφαλτοταπήτων και στρώσεων οδοστρωσίας σταθεροποιημένων με τσιμέντο εντός του ορίου των γενικών εκσκαφών της κατηγορίας 1. ΧΩΜΑΤΟΥΡΓΙΚΑ: Αντίστοιχα ως ανωτέρω, η προσωρινή ανάδοχος εταιρεία «...» έχει υπολογίσει το κόστος/δαπάνη μεταφοράς υλικού (7 χλμ) σε ποσόν €125,61, λαμβάνοντας ως ποσότητα υλικού, αυτή του προϋπολογισμού, ήτοι 159,00 m³ πολλαπλασιάζοντάς την, με μεταφορικό κόστος 0,79 €/m³. Σύμφωνα ωστόσο με τα ανωτέρω θα έπρεπε να έχει πολλαπλασιάσει την ποσότητα του προϋπολογισμού 159,00 m³ με τον συντελεστή επιπλήσματος (1,35) = 214,65 m³, αφού αυτή τελικώς θα ήταν η ποσότητα που θα πρέπει να μεταφερθεί και εν συνεχεία να την πολλαπλασιάσει με το αναφερόμενο από τον τελευταίο κόστος μεταφοράς, 0,79 €/m³, καταλήγοντας σε συνολικά κόστος μεταφοράς 169,57€, αντί για €125,61. Επομένως και για το κόστος μεταφοράς της εν λόγω εργασίας, ο προσωρινός μειοδότης θα δαπανήσει κατά €43,96 περισσότερα από όσα έχει υπολογίσει (169,57€-€125,61 = €43,96). - Αναφορικά με τον αριθμό τιμολογίου Α.Τ.3.: Διάνοιξη τάφρου σε έδαφος γαιώδες – ημιβραχώδες της κατηγορίας 1. ΧΩΜΑΤΟΥΡΓΙΚΑ: Αντίστοιχα ως ανωτέρω, η προσωρινή ανάδοχος εταιρεία «...» έχει υπολογίσει το κόστος/δαπάνη μεταφοράς υλικού (7 χλμ) σε ποσόν €379,20, λαμβάνοντας ως ποσότητα υλικού, αυτή του προϋπολογισμού, ήτοι 480,00 m³ πολλαπλασιάζοντάς την, με μεταφορικό κόστος 0,79 €/m³. Σύμφωνα ωστόσο με τα ανωτέρω θα έπρεπε να έχει πολλαπλασιάσει την ποσότητα του προϋπολογισμού 480,00 m³ με τον συντελεστή επιπλήσματος (1,35) = 648,00 m³, αφού αυτή τελικώς θα ήταν η ποσότητα που θα πρέπει να μεταφερθεί και εν συνεχεία να την πολλαπλασιάσει με το αναφερόμενο από τον τελευταίο κόστος μεταφοράς, 0,79 €/m³, καταλήγοντας σε συνολικά κόστος μεταφοράς 511,92€, αντί για €379,20. Επομένως και για το κόστος μεταφοράς της εν λόγω εργασίας, ο προσωρινός μειοδότης θα δαπανήσει κατά €132,72 περισσότερα από όσα έχει υπολογίσει (511,92€-€379,20 = €132,72).». Επί των ανωτέρω προβαλλόμενων, η παρεμβαίνουσα υποστηρίζει ότι «5. Όσον αφορά τον - υποτιθέμενο - λάθος υπολογισμό κατά την εκτέλεση των χωματοουργικών εργασιών (ΑΤ1 - ΑΤ2 - ΑΤ3) και τον μη υπολογισμό του συντελεστή επιπλήσματος, τονίζεται πως σύμφωνα με το Τιμολόγιο Μελέτης και για τις τρεις αυτές εργασίες «η επιμέτρηση γίνεται με λήψη αρχικών και τελικών

διατομών». Επί αυτής της συγκεκριμένης διαδικασίας - επιμέτρησης - θα πιστοποιηθεί η εργασία του αναδόχου και με βάση αυτήν ακριβώς την διαδικασία υπολογίστηκε και η ημερήσια «ΑΠΟΔΟΣΗ ΣΥΝΕΡΓΕΙΟΥ». Επομένως, ο ανωτέρω υπολογισμός έχει ήδη επιλοχωρήσει στην Οικονομοτεχνική ανάλυση της ... και ειδικότερα στον όρο «απόδοση Συνεργείου» και μάλιστα με την επισήμανση «για τις συνθήκες της εν λόγω εργολαβίας».». Επί των ανωτέρω προβαλλόμενων, η Αναθέτουσα Αρχή αναφέρει ότι «Όσον αφορά τα αναφερόμενα στην προσφυγή σχετικά με τη μη ενσωμάτωση του συντελεστή επιπλήσματος (1,35) για τον υπολογισμό του κόστους μεταφοράς των προϊόντων εκσκαφών επισημαίνεται ότι οι εργασίες που αναφέρονται στα άρθρα του εγκεκριμένου τιμολογίου της μελέτης (ΑΤ.1, ΑΤ.2 & ΑΤ3) η επιμέτρηση τους γίνεται με τη λήψη αρχικών και τελικών διατομών δηλαδή επί του συμπυκνωμένου όγκου. Ως εκ τούτου επί του συμπυκνωμένου όγκου έχει υπολογιστεί και η ημερήσια απόδοση του συνεργείου κατά την αιτιολόγηση της προσφοράς με συνέπεια να μην ευσταθούν οι αναφερόμενοι λόγοι του προσφεύγοντα οικονομικού φορέα.». Η προσφεύγουσα στο υπόμνημά της υποστηρίζει ότι «3. Αναφορικά με τον μη υπολογισμό του συντελεστή επιπλήσματος, ο προσωρινός ανάδοχος αναφέρει ότι έχει επιλοχωρήσει στην οικονομικοτεχνική του ανάλυση και ειδικότερα στον όρο απόδοση συνεργείου. Ο συντελεστής ωστόσο επιπλήσματος δεν συνδέεται με την απόδοση του συνεργείου, την οποία δεν αμφισβητήσαμε αλλά με την τελική ποσότητα μεταφοράς των προϊόντων εκσκαφής και άρα το κόστος αυτής. Επομένως για τα εν λόγω άρθρα του τιμολογίου λόγω του μη συνυπολογισμού του εν λόγω συντελεστή (που σημειωτέον δεν αμφισβητείται από τον προσωρινό ανάδοχο) παρουσιάζεται επιπλέον δαπάνη €586,18.».

18. Επειδή, επί των ανωτέρω προβαλλόμενων λεκτέα είναι τα εξής: Σύμφωνα με το Άρθρο 2 - Έγγραφο της σύμβασης και τεύχη της Διακήρυξης «2.1. Τα έγγραφα της σύμβασης κατά την έννοια της περιπτ. 14 της παρ. 1 του άρθρου 2 του ν.4412/2016, για τον παρόντα ηλεκτρονικό διαγωνισμό είναι τα ακόλουθα: α) η παρούσα διακήρυξη, (...) δ) ο προϋπολογισμός δημοπράτησης, ε) το τιμολόγιο δημοπράτησης, (...) ια) η τεχνική μελέτη (...)». Το Τιμολόγιο Δημοπράτησης της υπ' αριθμ. .../2023 Μελέτης του έργου «ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ» (σελ. 7 από 15 αυτού) προβλέπει ότι «...Σε καμία περίπτωση δεν εφαρμόζεται συντελεστής επιπλήσματος ή οποιαδήποτε

άλλη προσαύξηση και ο υπολογισμός γίνεται με βάση τα επιμετρούμενα m³ κάθε εργασίας, όπως καθορίζεται στο αντίστοιχο άρθρο....» , αναφορικά, δε, με τις εργασίες των πιο πάνω άρθρων, το Τιμολόγιο Δημοπράτησης της άνω Μελέτης προβλέπει ότι «Α.Τ. : 1 Άρθρο : ... Γενικές Εκσκαφές σε έδαφος γαιώδες – ημιβραχώδες (...) Γενικές εκσκαφές, με την μεταφορά σε οποιαδήποτε απόσταση, εδαφών γαιωδών και ημιβραχωδών οποιασδήποτε συστάσεως, ανεξαρτήτως βάθους, πλάτους και κλίσεως πρανών, σε νέο έργο ή για επέκταση ή συμπλήρωση ή διαπλάτυνση υπάρχοντος, ανεξαρτήτως της θέσης εργασίας και των δυσχερειών που προκαλεί (κοντά ή μακριά, χαμηλά ή υψηλά σχετικά με το υπάρχον έργο), για οποιοδήποτε σκοπό και με οποιοδήποτε εκσκαπτικό μέσο, εν ξηρώ ή με παρουσία νερών, σύμφωνα με την ... 02-02-01-00. (...) Επιμέτρηση με λήψη αρχικών και τελικών διατομών και μέχρι τα όρια εκσκαφής των εγκεκριμένων συμβατικών σχεδίων και σύμφωνα με το πρωτόκολλο χαρακτηρισμού....», «Α.Τ. : 2 Άρθρο : ... A02.1 Αποξήλωση ασφαλτοταπήτων και στρώσεων οδοστρωσίας σταθεροποιημένων με τσιμέντο εντός του ορίου των γενικών εκσκαφών (...) Αποξήλωση ασφαλτοταπήτων και στρώσεων οδοστρωσίας σταθεροποιημένων με συμπύκνωση ή με τσιμέντο, εντός του ορίου των γενικών εκσκαφών, με χρήση προωθητή γαιών, φορτωτή ή εκσκαφέα, με την φόρτωση επί αυτοκινήτου και την μεταφορά προς ανακύκλωση ή οριστική απόθεση σε χώρους καθοριζόμενους από τους περιβαλλοντικούς όρους του έργου και την μεταφορά τους σε οποιαδήποτε απόσταση. (...) Η επιμέτρηση θα γίνεται με λήψη αρχικών και τελικών διατομών....» και «Α.Τ. : 3 Άρθρο : ... A04.1 Διάνοιξη τάφρου σε έδαφος γαιώδες – ημιβραχώδες Διάνοιξη τάφρου τριγωνικής διατομής, που κατασκευάζεται μεμονωμένα και ανεξάρτητα από τις γενικές εκσκαφές της οδού, ή τραπεζοειδούς διατομής, και για τα τμήματά της πλάτους μικρότερου ή ίσου των 5,00 m, σε έδαφος γαιώδες ή ημιβραχώδες, περιλαμβανομένης και της αποξήλωσης ασφαλτοταπήτων, στρώσεων οδοστρωσίας, πλακοστρώσεων, καθαίρεσης συρματοκιβωτίων, μανδρότοιχων κλπ, που βρίσκονται εντός του εύρους της τάφρου, μετά της μεταφοράς των προϊόντων εκσκαφής σε οποιαδήποτε απόσταση. Εκτέλεση εργασιών σύμφωνα με την ... 08-01-01-00. (...) Επιμέτρηση με λήψη αρχικών και τελικών διατομών και εντός των ορίων εκσκαφής των εγκεκριμένων συμβατικών σχεδίων, (...)». Σύμφωνα με το άρθρο Άρθρο 7 - Εφαρμοστέα

Αριθμός Απόφασης: 441 / 2024

νομοθεσία της Διακήρυξης «7.1 Για τη δημοπράτηση του έργου, την εκτέλεση της σύμβασης και την κατασκευή του, εφαρμόζονται οι διατάξεις των παρακάτω νομοθετημάτων, όπως ισχύουν: (...) 29.της με αριθμ. Δ.22/4193/2019 Απόφασης του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών (Β' 4607) Έγκριση εβδομήντα (70) Ελληνικών Τεχνικών Προδιαγραφών (ΕΤΕΠ), με υποχρεωτική εφαρμογή σε όλα τα Δημόσια Έργα και Μελέτες, (...) 35. Την με Αριθμ.367126/22 11 2022 απόφαση του Υπουργείου Υποδομών με θέμα «Έγκριση εκατόν πενήντα τεσσάρων (154) Ελληνικών Τεχνικών Προδιαγραφών (ΕΤΕΠ), με υποχρεωτική εφαρμογή σε όλα τα Δημόσια Έργα και Μελέτες» (ΦΕΚ Β 6366/15.12.2022).(...)». Ειδικότερα, σύμφωνα με την προδιαγραφή ΕΛΟΤ ΤΠ 1501-02-02-01-00:2017 «Γενικές εκσκαφές οδοποιίας και υδραυλικών έργων», η οποία εφαρμόζεται υποχρεωτικά σε όλα τα Δημόσια Έργα και Μελέτες από 01-03-2021 (βάσει της Απόφασης Δ22/4193/22-11-2019 του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών [ΦΕΚ Β' 4607/13-12-2019], όπως τροποποιήθηκε και ισχύει με τις με τις Αποφάσεις Δ22/οικ.1989/12-03-2020 [ΦΕΚ Β' 1437/16-04-2020] και 102843/19-11-2020 (ΦΕΚ Β' 5234/26-11-2020) του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών) «7.2 Επιμέτρηση Η επιμέτρηση των εργασιών γίνεται με βάση επιμετρητικά σχέδια και πίνακες, λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων της μελέτης. Η επιμέτρηση των γενικών εκσκαφών θα γίνεται ανά κυβικό μέτρο (m³) εκσκαπόμενου ορύγματος, με βάση τον όγκο ο οποίος προκύπτει βάσει των αρχικών διατομών (φυσικού εδάφους) και των τελικών διατομών (εκσκαφής). Δεν γίνεται αποδεκτή, για οποιονδήποτε λόγο, η επιμέτρηση «...» (...)» και σύμφωνα με την προδιαγραφή ΕΛΟΤ ΤΠ 1501-08-01-01-00:2021 «Εκσκαφές τάφρων και διωρύγων», η οποία εφαρμόζεται υποχρεωτικά σε όλα τα Δημόσια Έργα και Μελέτες από 15-03-2023 (βάσει της Απόφασης 367126/22-11-2022 του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών [ΦΕΚ Β' 6366/15-12-2022], «7 Τρόπος επιμέτρησης εργασιών 7.1 Εκσκαφές Η επιμέτρηση γίνεται σε m³ όγκου εκσκαφής σύμφωνα με τις Γραμμές Θεωρητικής Εκσκαφής (ΓΘΕ) της τυπικής διατομής της Μελέτης, ή τις γραμμές που έχει εγκρίνει προς εφαρμογή η Αρμόδια Αρχή (π.χ. αλλαγή κλίσης πρανών). (...) Η επιμέτρηση γίνεται με λήψη διατομών του ορύγματος με χωροστάθμηση ή/και ταχυμετρική αποτύπωση του εδάφους και εφαρμογή της μεθόδου «ημιάθροισμα επιφανείας διατομών επί την απόσταση μεταξύ τους», ή με οποιαδήποτε άλλη μέθοδο της

έγκρισης της Αρμόδιας Αρχής. (...)). Από την επισκόπηση της αιτιολόγησης της οικονομικής προσφοράς της παρεμβαίνουσας (αρχείο με την ονομασία «...signed.pdf», σελ. 10-11) προκύπτει ότι έχει συνυπολογίσει στη δαπάνη εκτέλεσης των εργασιών των Άρθρων Α.Τ.1, Α.Τ.2 και Α.Τ.3. και το κόστος μεταφοράς των επιμέρους υλικών βάσει των ποσοτήτων του Προϋπολογισμού Δημοπράτησης της Μελέτης του έργου. Ως εκ τούτου, δεδομένου ότι, σύμφωνα με τους προαναφερόμενους όρους της Διακήρυξης, του Τιμολογίου Δημοπράτησης της Μελέτης και των ανωτέρω Υπουργικών Αποφάσεων α) η επιμέτρηση των εργασιών των Άρθρων Α.Τ.1, Α.Τ.2 και Α.Τ.3 του Τιμολογίου Δημοπράτησης πραγματοποιείται «με λήψη αρχικών και τελικών διατομών», β) δεν γίνεται αποδεκτή, για οποιονδήποτε λόγο, η επιμέτρηση «επί αυτοκινήτου» (ώστε να ληφθεί υπόψη η «χαλάρωση» των εκσκαπτόμενων υλικών που φορτώνονται στα οχήματα μεταφοράς) και γ) βάσει του Τιμολογίου Δημοπράτησης, δεν εφαρμόζεται «συντελεστής επιπλήσματος», αβάσιμα η προσφεύγουσα επικαλείται την συνεκτίμηση συντελεστή επιπλήσματος αναφορικά με τον υπολογισμό των ποσοτήτων των εργασιών για τη δαπάνη μεταφοράς στα Άρθρα Α.Τ.1, Α.Τ.2 και Α.Τ.3 του Τιμολογίου Δημοπράτησης (βλ. και την με αριθμ. πρωτ. Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. ΕΙΣ 1750/13-2-2024 Έκθεση του Ειδικού Επιστήμονα της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ., ειδικότητας Πολιτικών Μηχανικών, Γεωργίου-Βασιλείου Ελευθεριάδη, σελ. 13-14) και, άρα, οι ισχυρισμοί της ότι η παρεμβαίνουσα στην αιτιολόγηση της προσφοράς της δεν έχει συνυπολογίσει το κόστος που προκύπτει αν θα συνυπολόγιζε ως όφειλε στο κόστος μεταφοράς της, τον συντελεστή επιπλήσματος είναι απορριπτέοι. Επομένως, ο ανωτέρω λόγος της προσφυγής απορρίπτεται ως αβάσιμος.

19. Επειδή, ακόμη, η προσφεύγουσα προβάλλει ότι (II.B. – σελ. 11-14 της προσφυγής) η παρεμβαίνουσα έχει προβεί σε εσφαλμένο υπολογισμό μέρους των άμεσων εξόδων του έργου, με αποτέλεσμα την υποκοστολόγησή τους κατά ποσόν 3.723.76 ευρώ και δη για τις Εργασίες οδοστρωσίας του Άρθρου Α.Τ.6 του Προϋπολογισμού Δημοπράτησης (σελ. 12-13 της προσφυγής). Ισχυρίζεται ότι «- «Αναφορικά με τον αριθμό τιμολογίου Α.Τ.6.: Βάση πάχους 0,10 m (Π.Τ.Π. Ο-155) κατηγορίας 3. ΟΔΟΣΤΡΩΣΙΑ ισχύουν τα εξής: Για τη εν λόγω εργασία απαιτείται συμπυκνωμένο υλικό βάσης 159 m3, ως αναφέρει και η προσωρινώς μειοδότηρια εταιρεία. Η συμπύκνωση ωστόσο

Αριθμός Απόφασης: 441 / 2024

λαμβάνει χώρα κατά τη διάσπρωση και άρα ο εργολάβος πρέπει να προμηθευτεί το υλικό βάσης μη συμπυκνωμένο και σε μεγαλύτερη ποσότητα από αυτή που έχει ως συμπυκνωμένο. Η διαφορά στον όγκο συμπυκνωμένου υλικού βάσης και μη συμπυκνωμένου προκύπτει επίσης από τον πολλαπλασιασμό της αναφερόμενης ποσότητας συμπυκνωμένου υλικού με τον συντελεστή επιπλήσματος (βλ. ανωτέρω αναλυτικά). Επομένως διαφοροποιείται τόσο το κόστος προμήθειας του υλικού βάσης, όσο και το κόστος μεταφοράς αυτού ως εξής: - Κόστος προμήθειας: Το κόστος υλικού (βλ. στοιχείο iii A.T.6.) ως αναφέρεται στην τεκμηρίωση της οικονομικής προσφοράς της προσωρινής αναδόχου εταιρείας, διαμορφώνεται στο ποσόν των €2.289,60, το οποίο προκύπτει από τον πολλαπλασιασμό της αξίας του υλικού (€14,40) X 159m³ συμπυκνωμένου υλικού. Ωστόσο το ορθόν ποσόν του κόστους προμήθειας είναι το εξής: 159m³ (όγκος συμπυκνωμένου υλικού) X 1,35 (συντελεστής επιπλήσματος – ώστε να βρεθεί ο όγκος του ασυμπύκνωτου υλικού) = 214,65 (ποσότητα ασυμπύκνωτου υλικού που πρέπει να αγοραστεί και να μεταφερθεί στο πεδίο του έργου). Εν συνέχεια η ορθή πλέον ποσότητα 214,65 θα πολλαπλασιαστεί με την αξία του υλικού ως έχει τεκμηριωθεί από τη προσωρινή ανάδοχο εταιρεία (€14,40) και θα προκύψει το ποσόν των €3.090,96. Επομένως προκύπτει διαφορά €801,36 (€3.090,96 - €2.289,60) που θα πρέπει να δαπανήσει επιπλέον η τελευταία για την αγορά της παραπάνω ποσότητας ασυμπύκνωτου υλικού για την εν λόγω εργασία. - Κόστος μεταφοράς: Το κόστος μεταφοράς (βλ. στοιχείο v. A.T.6.) ως αναφέρεται στην τεκμηρίωση της οικονομικής προσφοράς της προσωρινής αναδόχου εταιρείας διαμορφώνεται στο ποσόν των €337,08, το οποίο προκύπτει από τον πολλαπλασιασμό του μεταφορικού κόστους ανά κυβικό μέτρο ως αναφέρεται στην τεκμηρίωση της προσωρινής αναδόχου (2,12 €/m³) X 159m³ συμπυκνωμένου υλικού. Ωστόσο το ορθόν ποσόν του κόστους μεταφοράς είναι το εξής: 159m³ (όγκος συμπυκνωμένου υλικού) X 1,35 (συντελεστής επιπλήσματος – ώστε να βρεθεί ο όγκος του ασυμπύκνωτου υλικού) = 214,65 (ποσότητα ασυμπύκνωτου υλικού που πρέπει να αγοραστεί και να μεταφερθεί στο πεδίο του έργου). Εν συνέχεια η ορθή πλέον ποσότητα 214,65 θα πολλαπλασιαστεί με το κόστος μεταφοράς ανά κυβικό μέτρο, ως έχει τεκμηριωθεί από την προσωρινή ανάδοχο (€2,12) και θα προκύψει το ποσόν των €455,06. Επομένως προκύπτει διαφορά €117,98 (€455,06 -

Αριθμός Απόφασης: 441 / 2024

€337,08) που θα πρέπει να δαπανήσει επιπλέον η προσωρινή ανάδοχος εταιρεία για την μεταφορά της παραπάνω ποσότητας ασυμπύκνωτου υλικού για την εν λόγω εργασία. Επομένως ενώ η προσωρινή ανάδοχος εταιρεία έχει υπολογίσει συνολικά για κόστος υλικού και κόστος μεταφοράς του για την εν λόγω εργασία του τιμολογίου (Α.Τ.6) ποσόν €2.626,68, εντέλει θα πρέπει να δαπανήσει ποσόν €3.546,02 και άρα ποσόν €919,34 περισσότερο από όσο έχει τεκμηριώσει.». Επί των ανωτέρω προβαλλόμενων, η παρεμβαίνουσα υποστηρίζει ότι «6. Λανθασμένος υπολογισμός κόστους κατασκευής άρθρων ΑΤ.6 & ΑΤ 12 Πρόκειται ξεκάθαρα για πρόδηλα σφάλματα τα οποία και θεραπεύονται νομικά (άρθρ. 102 ν 4412/16 - ΑΕΠΠ 622/2021) Και είναι απολύτως προφανές, πως είναι πρόδηλα σφάλματα (και όχι εσκεμμένες ενέργειες-χρήση δόλου) καθώς : α) Για το μεν άρθρο Α.Τ.6. (Βάση πάχους 0,10 m (Π.Τ.Π. 0-155) η εκ παραδρομής παράλειψη του συντελεστή επιπλήσματος, για το ίδιο υλικό οδοστρωσίας έχει υπολογιστεί στο αμέσως προγενέστερο άρθρο της Υπόβασης μεταβλητού πάχους (ΑΤ 5) (βλ συνημ) Δεν υπήρχε κανένας προφανής λόγος να μην υπολογιστεί και στο συγκεκριμένο άρθρο (...)). Επί των ανωτέρω προβαλλόμενων, η Αναθέτουσα Αρχή αναφέρει ότι «Τέλος τα αναφερόμενα σχετικά στην προσφυγή σχετικά με το λανθασμένο υπολογισμό του κόστους κατασκευής των άρθρων ΑΤ.6 & Α.Τ.12 (Βάση πάχους 0,10m και ασφαλική στρώση κυκλοφορίας συμπυκνωμένου πάχους 0,05m) πράγματι έχουν υπάρξει πρόδηλα σφάλματα κατά τον υπολογισμό του κόστους το οποίο ανέρχεται σε: Για το ΑΤ6: $159m \times 3 \times 1,35$ (συντελεστής επιπλήσματος) = $214,65m^3$ δηλ. $55,65m^3$ πρόσθετου υλικού προς αγορά ($14,40\text{€}/m^3$) και μεταφορά ($2,12\text{€}/m^3$) = $55,65 \times (14,40 + 2,12) = 919,34\text{€}$ που δεν συμπεριέλαβε ο προσωρινός ανάδοχος στην αιτιολόγησή του. (...) Από τους λανθασμένους υπολογισμούς του προσωρινού μειοδότη προκύπτει η δαπάνη ποσού $2.218,24\text{€} + 919,34\text{€} = 3.137,58\text{€}$ και το φερόμενο κέρδος του προσωρινού αναδόχου θα περιοριστεί σε $6.683,40\text{€} - 3.137,58\text{€} = 3.545,82\text{€}$.». Η προσφεύγουσα στο υπόμνημά της υποστηρίζει ότι «4. Αναφορικά με τον υπολογισμό του κόστους εργασιών Α.Τ.6 και Α.Τ.12 του τιμολογίου, το γεγονός ότι όντως μπορεί να πρόκειται για πρόδηλα σφάλματα, δεν αναιρεί το γεγονός ότι τελικώς το λάθος αυτό οδηγεί σε επιπλέον δαπάνη ύψους €3.137,58 (€919,34 + €2.218,24), την οποία δεν συνεκτίμησε ο

Αριθμός Απόφασης: 441 / 2024

προσωρινός ανάδοχος για τον υπολογισμό του κέρδους που επικαλείται ότι θα αποκομίσει από την εκτέλεση του εν λόγω έργου.».

20. Επειδή, επί των ανωτέρω προβαλλόμενων λεκτέα είναι τα εξής: Σύμφωνα με το Άρθρο 2 - Έγγραφα της σύμβασης και τεύχη της Διακήρυξης «2.1. Τα έγγραφα της σύμβασης κατά την έννοια της περιπτ. 14 της παρ. 1 του άρθρου 2 του ν.4412/2016, για τον παρόντα ηλεκτρονικό διαγωνισμό είναι τα ακόλουθα: α) η παρούσα διακήρυξη, (...) δ) ο προϋπολογισμός δημοπράτησης, ε) το τιμολόγιο δημοπράτησης, (...) ια) η τεχνική μελέτη (...)». Σύμφωνα με το Τιμολόγιο Δημοπράτησης της υπ' αριθμ. .../2023 Μελέτης του έργου (σελ. 7 από 15 αυτού) ορίζεται ότι «ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ (...) Σε καμία περίπτωση δεν εφαρμόζεται συντελεστής επιπλήσματος ή οποιαδήποτε άλλη προσαύξηση και ο υπολογισμός γίνεται με βάση τα επιμετρούμενα m3 κάθε εργασίας, όπως καθορίζεται στο αντίστοιχο άρθρο (...)». Αναφορικά με τις εργασίες του Άρθρου Α.Τ.6 Βάση πάχους 0,10 m (Π.Τ.Π. Ο-155), το Τιμολόγιο Δημοπράτησης της ανωτέρω Μελέτης προβλέπει τα εξής: «Α.Τ. : 6 Άρθρο : ... Γ02.2 Βάση πάχους 0,10 m (Π.Τ.Π. Ο-155) (...) Κατασκευή στρώσης βάσης οδοστρωσίας συμπυκνωμένου πάχους 0,10 m από θραυστά αδρανή υλικά σταθεροποιημένου τύπου σύμφωνα με την ΕΤΕΠ 05-03-03-00 "Στρώσεις οδοστρωμάτων από ασύνδετα αδρανή υλικά", ανεξάρτητα από τη μορφή και την έκταση της επιφάνειας κατασκευής, σε υπαίθρια ή υπόγεια έργα. (...) Τιμή ανά τετραγωνικό μέτρο στρώσης βάσης συμπυκνωμένου πάχους 0,10 m (...)». Σύμφωνα με την προδιαγραφή ΕΛΟΤ ΤΠ 1501-05-03-03-00:2018 «Στρώσεις οδοστρώματος από ασύνδετα αδρανή υλικά», η οποία εφαρμόζεται υποχρεωτικά σε όλα τα Δημόσια Έργα και Μελέτες από 01-03-2021 (βάσει της Απόφασης Δ22/4193/22-11-2019 του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών [ΦΕΚ Β' 4607/13-12-2019], όπως τροποποιήθηκε και ισχύει με τις με τις Αποφάσεις Δ22/οικ.1989/12-03-2020 [ΦΕΚ Β' 1437/16-04-2020] και 102843/19-11-2020 (ΦΕΚ Β' 5234/26-11-2020) του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών), προβλέπει τα παρακάτω: «7.3 Επιμέτρηση πλήρους κατασκευής στρώσεως κατ' όγκο Η επιμέτρηση γίνεται με λήψη διατομών πριν και μετά από την κατασκευή της στρώσης μεταβλητού πάχους.». Από την επισκόπηση της αιτιολόγησης της οικονομικής προσφοράς της παρεμβαίνουσας (αρχείο με την ονομασία «...pdf», σελ. 16) προκύπτει ότι έχει συνυπολογίσει στη δαπάνη εκτέλεσης των εργασιών του Άρθρου Α.Τ.6, τόσο

Αριθμός Απόφασης: 441 / 2024

το κόστος προμήθειας, όσο και το κόστος μεταφοράς των υλικών, βάσει της ποσότητας του Προϋπολογισμού Δημοπράτησης της Μελέτης του έργου, δηλαδή: $1.590,00 \text{ m}^2$ στρώσης βάσης οδοστρωσίας * $0,10 \text{ m}$ πάχους / στρώση = $159,00 \text{ m}^3$ συμπυκνωμένων υλικών προς προμήθεια και μεταφορά, ενώ για την δαπάνη προμήθειας (βλ. αρχείο με την ονομασία «...pdf», σελίδα 55 του αρχείου pdf – υλικό 3Α οδοστρωσίας) η τιμή προμήθειας του υλικού της βάσης οδοστρωσίας $9,00 \text{ €/ton}$ προκύπτει από το υποβληθέν με την αιτιολόγηση Τιμολόγιο-Δελτίο Αποστολής - ΑΔΡΑΝΗ από την εταιρία «...» και, ως εκ τούτου, ότι η τελική τιμή προμήθειας του υλικού οδοστρωσίας $14,40 \text{ €/m}^3$ έχει προκύψει με συνεκτίμηση του δηλωθέντος ειδικού βάρους $1,60 \text{ ton/m}^3$ του υλικού 3Α οδοστρωσίας και όχι βάσει «συντελεστή επιπλήσματος», δηλαδή: $9,00 \text{ €/ton} * 1,60 \text{ ton/m}^3 = 14,40 \text{ €/m}^3 * 159,00 \text{ m}^3 = 2.289,60 \text{ €}$ δαπάνη προμήθειας (βλ. και την με αριθμ. πρωτ. Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. ΕΙΣ 1750/13-2-2024 Έκθεση του Ειδικού Επιστήμονα της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ., ειδικότητας Πολιτικών Μηχανικών, Γεωργίου-Βασιλείου Ελευθεριάδη, σελ. 17). Σχετικά με την δαπάνη μεταφοράς, η τιμή μεταφοράς του υλικού της βάσης οδοστρωσίας $2,12 \text{ €/m}^3$ προκύπτει από την υποβληθείσα από την παρεμβαίνουσα ανάλυση κόστους μεταφοράς (βλ. αρχείο με την ονομασία «...pdf», σελίδα 51 του αρχείου pdf - β. ΚΟΣΤΟΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΥΛΙΚΩΝ / m^3 - αδρανής) και ως εκ τούτου η τελική δαπάνη μεταφοράς του υλικού οδοστρωσίας (βλ. αρχείο με την ονομασία «...pdf», σελίδα 16 του αρχείου pdf) έχει προκύψει με τον πολλαπλασιασμό της ποσότητας των συμπυκνωμένων υλικών επί την τιμή μονάδας μεταφοράς, δηλαδή: $2,12 \text{ €/m}^3 * 159,00 \text{ m}^3 = 337,08 \text{ €}$ δαπάνη μεταφοράς (βλ. και την με αριθμ. πρωτ. Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. ΕΙΣ 1750/13-2-2024 Έκθεση του Ειδικού Επιστήμονα της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ., ειδικότητας Πολιτικών Μηχανικών, Γεωργίου-Βασιλείου Ελευθεριάδη, σελ. 17-18). Σύμφωνα με τα προαναφερόμενα και βάσει των ισχυρισμών των ενδιαφερομένων μερών προκύπτει ότι α) η επιμέτρηση των εργασιών του Άρθρου Α.Τ.6 του Τιμολογίου Δημοπράτησης πραγματοποιείται «ανά τετραγωνικό μέτρο στρώσης βάσης συμπυκνωμένου πάχους $0,10 \text{ m}$ » και «με λήψη διατομών πριν και μετά από την κατασκευή της στρώσης» και βάσει του Τιμολογίου Δημοπράτησης, δεν εφαρμόζεται «συντελεστής επιπλήσματος» (βλ. και την με αριθμ. πρωτ. Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. ΕΙΣ 1750/13-2-2024 Έκθεση του Ειδικού Επιστήμονα της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ., ειδικότητας

Αριθμός Απόφασης: 441 / 2024

Πολιτικών Μηχανικών, Γεωργίου-Βασιλείου Ελευθεριάδη, σελ. 18), ειδικά, δε, για το άρθρο Α.Τ. 6 το Τιμολόγιο Δημοπράτησης της ανωτέρω Μελέτης προβλέπει την κατασκευή στρώσης βάσης οδοστρωσίας συμπυκνωμένου πάχους 0,10 και την τιμή ανά τετραγωνικό μέτρο στρώσης βάσης συμπυκνωμένου πάχους 0,10 m, ήτοι η πληρωμή θα γίνει επί τη βάσει περαιωμένης εργασίας β) η προσφεύγουσα στον σχετικό ισχυρισμό της συνεκτιμά συντελεστή επιπλήσματος για τον υπολογισμό της ποσότητας των εργασιών του Άρθρου Α.Τ.6 του Τιμολογίου Δημοπράτησης και επικαλείται διαφορά που θα πρέπει να δαπανήσει επιπλέον η παρεμβαίνουσα για την αγορά και για την μεταφορά της παραπάνω ποσότητας ασυμπύκνωτου υλικού για την εν λόγω εργασία γ) η Αναθέτουσα Αρχή στις Απόψεις της συνεκτιμά συντελεστή επιπλήσματος και συγκεκριμένα επικαλείται συντελεστή επιπλήσματος 1,35 («Για το ΑΤ6: $159m^3 \times 1,35$ (συντελεστής επιπλήσματος) = $214,65m^3$ δηλ. $55,65m^3$ πρόσθετου υλικού προς αγορά ($14,40\text{€}m^3$) και μεταφορά ($2,12\text{€}m^3$) = $55,65 \times (14,40 + 2,12) = 919,34\text{€}$ που δεν συμπεριέλαβε ο προσωρινός ανάδοχος στην αιτιολόγησή του.») δ) η παρεμβαίνουσα συνομολογεί ότι έχουν λάβει χώρα πρόδηλα σφάλματα και συγκεκριμένα ισχυρίζεται ότι για το άρθρο Α.Τ.6. (Βάση πάχους 0,10 m (Π.Τ.Π. 0-155) η εκ παραδρομής παράλειψη του συντελεστή επιπλήσματος, για το ίδιο υλικό οδοστρωσίας έχει υπολογιστεί στο αμέσως προγενέστερο άρθρο της Υπόβασης μεταβλητού πάχους (ΑΤ 5) ε) σύμφωνα με το Τιμολόγιο Δημοπράτησης της Μελέτης η επιμέτρηση για το Άρθρο Α.Τ. 6 γίνεται σε m^2 («Τιμή ανά τετραγωνικό μέτρο...») και όχι σε m^3 , όπως στο Άρθρο Α.Τ.5. («Τιμή ανά κυβικό μέτρο...»). Δεδομένων όλων των όσων αναφέρθηκαν αμέσως παραπάνω, δεν μπορεί να εξαχθεί ασφαλές συμπέρασμα σχετικά με τον ορθό ή μη υπολογισμό εκ μέρους της παρεμβαίνουσας για τις Εργασίες οδοστρωσίας του Άρθρου Α.Τ.6 του Προϋπολογισμού Δημοπράτησης περί της εφαρμογής ή όχι συντελεστή επιπλήσματος ή της εφαρμογής άλλου συντελεστή π.χ. του ειδικού βάρους του υλικού οδοστρωσίας, με αποτέλεσμα η σχετική απόφαση της Αναθέτουσας Αρχής να είναι πλημμελώς αιτιολογημένη ως προς την αποδοχή της ανωτέρω αιτιολόγησης της παρεμβαίνουσας ως επαρκούς, η δε αιτιολογία αυτή δεν συμπληρώθηκε με τις απόψεις της Αναθέτουσας Αρχής, διότι δεν αιτιολογείται επαρκώς αν όφειλε να υπολογιστεί από την παρεμβαίνουσα συντελεστής επιπλήσματος ή

Αριθμός Απόφασης: 441 / 2024

όχι ή άλλος συντελεστής και, συνακόλουθα, αν οι προαναφερόμενοι λαθεμένοι υπολογισμοί που έχουν επιφορτώσει επί των εργασιών του Άρθρου Α.Τ. 6, ήτοι για μέρος της υποβληθείσας αιτιολόγησης της οικονομικής προσφοράς της παρεμβαίνουσας, συνυπολογιζόμενοι στις λοιπές διαπιστούμενες ελλείψεις της αιτιολογίας της προσβαλλόμενης απόφασης, καθιστούν εν συνόλω κερδοφόρα την οικονομική της προσφορά. Ως εκ τούτου, ο οικείος λόγος της προδικαστικής προσφυγής πρέπει να γίνει δεκτός κατά τα ανωτέρω. Κατόπιν των γενομένων δεκτών αμέσως παραπάνω, ενόψει όσων έγιναν δεκτά στο τέλος της 16^{ης} σκέψης της παρούσας, ως προς το ότι η ΕΑΔΗΣΥ δεν δύναται να υποκαταστήσει την αναθέτουσα αρχή στην άσκηση των αρμοδιοτήτων του άρθρου 88 Ν. 4412/2016, ήτοι στην έκδοση αιτιολογημένης απόφασης αποδοχής της οικονομικής προσφοράς ή απόρριψής της ως ασυνήθιστα χαμηλής, η προσβαλλόμενη απόφαση πρέπει να ακυρωθεί κατά το σκέλος αυτής με το οποίο έγινε δεκτή η αιτιολόγηση και οι εξηγήσεις επί της οικονομικής προσφοράς της παρεμβαίνουσας, χωρίς νόμιμη αιτιολογία, προκειμένου η υπόθεση να αναπεμφθεί στην Αναθέτουσα Αρχή, ώστε να εκτιμηθεί αιτιολογημένα από τα αρμόδια όργανά της, κατ' ενάσκηση των κατ' άρθρα 88 Ν. 4412/2016 και 4.1.η της Διακήρυξης αρμοδιοτήτων τους, εάν οι διαπιστωθείσες πλημμέλειες της αιτιολόγησης και των εξηγήσεων της παρεμβαίνουσας επί της οικονομικής της προσφοράς καθιστούν αυτή ασυνήθιστα χαμηλή και την προσφερόμενη τιμή ανεπαρκή για την εκτέλεση της συγκεκριμένης υπό ανάθεση σύμβασης.

21. Επειδή, επίσης, η προσφεύγουσα προβάλλει ότι (II.B. – σελ. 11-14 της προσφυγής) η παρεμβαίνουσα έχει προβεί σε εσφαλμένο υπολογισμό μέρους των άμεσων εξόδων του έργου, με αποτέλεσμα την υποκοστολόγησή τους κατά ποσόν 3.723.76 ευρώ και δη για τις Εργασίες ασφαλικών στρώσεων του Άρθρου Α.Τ.12 του Προϋπολογισμού Δημοπράτησης (σελ. 13 της προσφυγής). Ισχυρίζεται ότι «-Αναφορικά με τον αριθμό τιμολογίου Α.Τ.12.: Ασφαλική στρώση κυκλοφορίας, συμπυκνωμένου πάχους 0,05 m με χρήση κοινής ασφάλτου, κατηγορίας 4. ΑΣΦΑΛΤΙΚΑ ισχύουν τα εξής: Για τη συγκεκριμένη εργασία του τιμολογίου, η προσωρινή ανάδοχος εταιρεία αναφέρει λανθασμένα την επιφάνεια του οδοστρώματος. Αντί δηλαδή της ορθής 23.948,16 τ.μ. που αναφέρεται στον προϋπολογισμό δημοπράτησης του έργου και στο τιμολόγιο αυτού, αναγράφει στην τεκμηρίωση της

Αριθμός Απόφασης: 441 / 2024

προσφοράς της λανθασμένη επιφάνεια 23.489,28 τ.μ. (βλ. τεκμηρίωση οικονομικής προσφοράς της μειοδότης – ΟΜΑΔΑ 4 – Δ. ΑΣΦΑΛΤΙΚΑ Α.Τ.12 – ποσότητα προϋπολογισμού). Βασιζόμενη σε αυτό το αριθμητικό λάθος η προσωρινή ανάδοχος έχει υπολογίσει τη συνολική δαπάνη για το εν λόγω άρθρο του τιμολογίου της σε ποσόν €113.548,11€. Αν ωστόσο είχε λάβει στον υπολογισμό της τον ορθό αριθμό της επιφάνειας των εργασιών, ήτοι το ποσόν των 23.948,16 τ.μ, θα είχε καταλήξει σε δαπάνη για την εν λόγω εργασία ποσού €115.766,35 {€113.548,11 (υπολογισθείσα από την ανάδοχο συνολική δαπάνη εργασίας) : 23.489,28m² (λανθασμένη επιφάνεια ασφαλικής στρώσης επί της οποίας υπολογίστηκε η δαπάνη) = €4,83403961 (κόστος τ.μ.) X 23.948,16 τ.μ. (ορθή επιφάνεια) = €115.766,35. Επομένως, από τους λανθασμένους υπολογισμούς στους οποίους έχει προβεί η προσωρινή ανάδοχος εταιρεία «...», για την εργασία με αριθμό τιμολογίου Α.Τ.12 θα επιβαρυνθεί επιπλέον δαπάνη από αυτή που έχει υπολογίσει ποσού €2.218,24 (€115.766,35 - €113.548,11€).». Επί των ανωτέρω προβαλλόμενων, η παρεμβαίνουσα υποστηρίζει ότι «6. Λανθασμένος υπολογισμός κόστους κατασκευής άρθρων ΑΤ.6 & ΑΤ 12 Πρόκειται ξεκάθαρα για πρόδηλα σφάλματα τα οποία και θεραπεύονται νομικά (άρθρ. 102 ν 4412/16 - ΑΕΠΠ 622/2021) Και είναι απολύτως προφανές, πως είναι πρόδηλα σφάλματα (και όχι εσκεμμένες ενέργειες-χρήση δόλου) καθώς : (...) b)Για δε το Α.Τ.12 (Ασφαλτική στρώση κυκλοφορίας συμπυκνωμένου πάχους 0,05 m με χρήση κοινής ασφάλτου) αναγράφονται τα ορθά m² επιφάνειας - 23.948,16 m² - στο Συνοπτικό Πίνακα αρχικά (Βλ συνημ).». Επί των ανωτέρω προβαλλόμενων, η Αναθέτουσα Αρχή αναφέρει ότι «Τέλος τα αναφερόμενα σχετικά στην προσφυγή σχετικά με το λανθασμένο υπολογισμό του κόστους κατασκευής των άρθρων ΑΤ.6 & Α.Τ.12 (Βάση πάχους 0,10m και ασφαλική στρώση κυκλοφορίας συμπυκνωμένου πάχους 0,05m) πράγματι έχουν υπάρξει πρόδηλα σφάλματα κατά τον υπολογισμό του κόστους το οποίο ανέρχεται σε: (...) Για το ΑΤ.12 (ασφαλτική στρώση κυκλοφορίας) ο προσωρινός ανάδοχος έχει υπολογίσει λόγω πρόδηλου σφάλματος, την εργασία κατά 2.218,24€ λιγότερα από αυτό που πραγματικά προκύπτει εάν υπολογιστούν τα σωστά m² και όπως ορθά αναφέρει και υπολογίζει ο προσφεύγων. Από τους λανθασμένους υπολογισμούς του προσωρινού μειοδότη προκύπτει η δαπάνη ποσού 2.218,24€+919,34€ = 3.137,58€ και το

Αριθμός Απόφασης: 441 / 2024

φερόμενο κέρδος του προσωρινού αναδόχου θα περιοριστεί σε 6.683,40€-3.137,58€=3.545,82€. Επομένως ο Οικονομικός Φορέας με την επωνυμία «...» εμφανίζει κέρδος το οποίο ανέρχεται σε 3.545,82€ πλέον της δαπάνης για ΦΠΑ.». Η προσφεύγουσα στο υπόμνημά της υποστηρίζει ότι «4. Αναφορικά με τον υπολογισμό του κόστους εργασιών Α.Τ.6 και Α.Τ.12 του τιμολογίου, το γεγονός ότι όντως μπορεί να πρόκειται για πρόδηλα σφάλματα, δεν αναιρεί το γεγονός ότι τελικώς το λάθος αυτό οδηγεί σε επιπλέον δαπάνη ύψους €3.137,58 (€919,34 + €2.218,24), την οποία δεν συνεκτίμησε ο προσωρινός ανάδοχος για τον υπολογισμό του κέρδους που επικαλείται ότι θα αποκομίσει από την εκτέλεση του εν λόγω έργου.».

22. Επειδή, επί των ανωτέρω προβαλλόμενων λεκτέα είναι τα εξής: Σύμφωνα με το Άρθρο 2 - Έγγραφο της σύμβασης και τεύχη της Διακήρυξης «2.1. Τα έγγραφα της σύμβασης κατά την έννοια της περιπτ. 14 της παρ. 1 του άρθρου 2 του ν.4412/2016, για τον παρόντα ηλεκτρονικό διαγωνισμό είναι τα ακόλουθα: α) η παρούσα διακήρυξη, (...) δ) ο προϋπολογισμός δημοπράτησης, ε) το τιμολόγιο δημοπράτησης, (...) ια) η τεχνική μελέτη (...)». Σύμφωνα με το Τιμολόγιο Δημοπράτησης της υπ' αριθμ. .../2023 Μελέτης του έργου (σελ. 7 από 15 αυτού) ορίζεται ότι «ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ (...) Σε καμία περίπτωση δεν εφαρμόζεται συντελεστής επιπλήσματος ή οποιαδήποτε άλλη προσαύξηση και ο υπολογισμός γίνεται με βάση τα επιμετρούμενα m3 κάθε εργασίας, όπως καθορίζεται στο αντίστοιχο άρθρο (...)». Αναφορικά με τις εργασίες του Άρθρου Α.Τ.12 - Ασφαλική στρώση κυκλοφορίας, συμπυκνωμένου πάχους 0,05 m με χρήση κοινής ασφάλτου το Τιμολόγιο Δημοπράτησης της ανωτέρω Μελέτης ορίζει ότι «Α.Τ.: 12 Άρθρο: ... Δ08.1 Ασφαλική στρώση κυκλοφορίας, συμπυκνωμένου πάχους 0,05 m με χρήση κοινής ασφάλτου (...)Τιμή ανά τετραγωνικό μέτρο ασφαλικής στρώσης κυκλοφορίας, αποδεκτής ποιότητας και χαρακτηριστικών σύμφωνα με την ΕΤΕΠ 05-03-11-04, ανάλογα με το συμπυκνωμένο πάχος της και τον τύπο της χρησιμοποιούμενης ασφάλτου, ως εξής: Ασφαλική στρώση κυκλοφορίας συμπυκνωμένου πάχους 0,05 m με χρήση κοινής ασφάλτου. (...)». Σύμφωνα με την προδιαγραφή ΕΛΟΤ ΤΠ 1501-05-03-03-00:2018 «Στρώσεις οδοστρώματος από ασύνδετα αδρανή υλικά», η οποία εφαρμόζεται υποχρεωτικά σε όλα τα Δημόσια Έργα και Μελέτες από 01-03-2021 (βάσει της Απόφασης Δ22/4193/22-11-2019 του Υπουργού Υποδομών και

Αριθμός Απόφασης: 441 / 2024

Μεταφορών [ΦΕΚ Β' 4607/13-12-2019], όπως τροποποιήθηκε και ισχύει με τις με τις Αποφάσεις Δ22/οικ.1989/12-03-2020 [ΦΕΚ Β' 1437/16-04-2020] και 102843/19-11-2020 (ΦΕΚ Β' 5234/26-11-2020) του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών), ορίζει (βλ. και σκέψη 18 της παρούσας προς αποφυγή άσκοπων επαναλήψεων) ότι «7.3 *Επιμέτρηση πλήρους κατασκευής στρώσεως κατ' όγκο* Η επιμέτρηση γίνεται με λήψη διατομών πριν και μετά από την κατασκευή της στρώσης μεταβλητού πάχους.». Από την επισκόπηση της αιτιολόγησης της οικονομικής προσφοράς της παρεμβαίνουσας (αρχείο με την ονομασία «...pdf», σελ. 21) προκύπτει ότι για τον αναλυτικό υπολογισμό της δαπάνης για την κατασκευή των εργασιών του Άρθρου Α.Τ.12 Ασφαλτική στρώση κυκλοφορίας, συμπυκνωμένου πάχους 0,05 m με χρήση κοινής ασφάλτου δηλώνει ως βάση υπολογισμού την «Ποσότητα Προϋπολογισμού» της ασφαλτικής στρώσης κυκλοφορίας, ωστόσο στους αναλυτικούς υπολογισμούς της λαμβάνει συνολική ποσότητα 23.498,28 m², αντί της προϋπολογισθείσας στον Προϋπολογισμό Δημοπράτησης ποσότητας 23.948,16 m², με αποτέλεσμα να υπολείπεται για τον αναλυτικό υπολογισμό της δαπάνης για την εν λόγω εργασία, ποσότητα ασφαλτικής στρώσης κυκλοφορίας της τάξης των 449,88 m² ≈ 450,00 m². Εφαρμόζοντας απλή αναλογική μέθοδο, ως εφαρμόζει η προσφεύγουσα στην σελίδα 13 της προσφυγής της, το συνολικό κόστος εργασιών που προκύπτει, συμπεριλαμβανομένης της ανωτέρω υπολειπόμενης ποσότητας ασφαλτικής στρώσης κυκλοφορίας, υπολογίζεται σε ~ 450,00 m²: 113.548,11 € * 23.948,16 m² (προϋπολογισθείσα ποσότητα) / 23.489,28 m² = 115.766,35 € με αποτέλεσμα να προκύπτει διαφορά κόστους της τάξης των 115.766,35 € - 113.548,11 € = 2.218,24 € για την εργασία του Άρθρου Α.Τ.12, ως βάσιμα ισχυρίζεται η προσφεύγουσα, λαμβανομένου υπ' όψιν ότι η παρεμβαίνουσα συνομολογεί το πρόδηλο σφάλμα του λανθασμένου υπολογισμού του κόστους της εργασίας του Άρθρου Α.Τ.12 εξαιτίας της λανθασμένης συνολικής ποσότητας ασφαλτικής στρώσης κυκλοφορίας που έχει λάβει στους αναλυτικούς υπολογισμούς της (βλ. και την με αριθμ. πρωτ. Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ. ΕΙΣ 1750/13-2-2024 Έκθεση του Ειδικού Επιστήμονα της Ε.Α.ΔΗ.ΣΥ., ειδικότητας Πολιτικών Μηχανικών, Γεωργίου-Βασιλείου Ελευθεριάδη, σελ. 20-21), ομοίως και η Αναθέτουσα Αρχή, η οποία, όμως, αναφέρει ότι από τους λανθασμένους υπολογισμούς της παρεμβαίνουσας

Αριθμός Απόφασης: 441 / 2024

προκύπτει η δαπάνη ποσού $2.218,24 \text{ €} + 919,34 \text{ €} = 3.137,58 \text{ €}$, με αποτέλεσμα το φερόμενο κέρδος της παρεμβαίνουσας να περιορίζεται σε $6.683,40 \text{ €} - 3.137,58 \text{ €} = 3.545,82 \text{ €}$ και έτσι προκύπτει κέρδος ανερχόμενο σε $3.545,82 \text{ €}$ πλέον της δαπάνης για ΦΠΑ. Με τα ανωτέρω δεδομένα είναι βάσιμος ο ισχυρισμός της προσφεύγουσας, ως αυτός εμπεριέχεται στον οικείο λόγο της κρινόμενης προδικαστικής προσφυγής περί εσφαμένου υπολογισμού μέρους των άμεσων εξόδων του έργου, με αποτέλεσμα την υποκοστολόγηση και δη για τις Εργασίες ασφαλικών στρώσεων του Άρθρου Α.Τ.12 του Προϋπολογισμού Δημοπράτησης, ήτοι ότι η αιτιολόγηση αυτή δεν είναι επαρκής, με αποτέλεσμα η σχετική απόφαση της Αναθέτουσας Αρχής να είναι πλημμελώς αιτιολογημένη ως προς την αποδοχή της ανωτέρω αιτιολόγησης της παρεμβαίνουσας ως επαρκούς, η δε αιτιολογία αυτή δεν συμπληρώθηκε με τις απόψεις της Αναθέτουσας Αρχής διότι δεν αιτιολογείται επαρκώς αν οι προαναφερόμενοι λαθεμένοι υπολογισμοί που έχουν επιφοχωρήσει επί των εργασιών του Άρθρου Α.Τ. 12, ήτοι για μέρος της υποβληθείσας αιτιολόγησης της οικονομικής προσφοράς της παρεμβαίνουσας, καθιστούν εν συνόλω κερδοφόρα την οικονομική της προσφορά, ήτοι αν μετά την αναγωγή του ανωτέρω αθροίσματος, επί τη βάσει της οποίας πλέον γίνεται ο υπολογισμός των άμεσων εξόδων του έργου για το συγκεκριμένο κονδύλιο προκύπτει η επικαλούμενη διαφορά και συνακόλουθα το συνολικό Κέρδος / Ζημία, ενώ δεν παρίσταται ούτε ειδική, με αναλυτική αναφορά σχετικά με την προβαλλόμενη από την προσφεύγουσα υποκοστολόγηση των άμεσων εξόδων του έργου και εξαιτίας των λαθεμένων υπολογισμών επί των εργασιών του Άρθρου Α.Τ. 12 ούτε σαφής, και, ως εκ τούτου, ως προελέχθη, δεν συμπληρώνει την ελλιπή αιτιολογία της προσβαλλόμενης απόφασης. Ως εκ τούτου, ο οικείος λόγος της προδικαστικής προσφυγής πρέπει να γίνει δεκτός κατά τα ανωτέρω. Κατόπιν των γενομένων δεκτών αμέσως παραπάνω, ενόψει όσων έγιναν δεκτά στο τέλος των 16^{ης} και 20^{ης} σκέψεων της παρούσας, ως προς το ότι η ΕΑΔΗΣΥ δεν δύναται να υποκαταστήσει την αναθέτουσα αρχή στην άσκηση των αρμοδιοτήτων του άρθρου 88 Ν. 4412/2016, ήτοι στην έκδοση αιτιολογημένης απόφασης αποδοχής της οικονομικής προσφοράς ή απόρριψής της ως ασυνήθιστα χαμηλής, η προσβαλλόμενη απόφαση πρέπει να ακυρωθεί κατά το σκέλος αυτής με το οποίο έγινε δεκτή η αιτιολόγηση και οι εξηγήσεις επί της

Αριθμός Απόφασης: 441 / 2024

οικονομικής προσφοράς της παρεμβαίνουσας, χωρίς νόμιμη αιτιολογία, προκειμένου η υπόθεση να αναπεμφθεί στην Αναθέτουσα Αρχή, ώστε να εκτιμηθεί αιτιολογημένα από τα αρμόδια όργανά της, κατ' ενάσκηση των κατ' άρθρα 88 Ν. 4412/2016 και 4.1.η της Διακήρυξης αρμοδιοτήτων τους, εάν οι διαπιστωθείσες πλημμέλειες της αιτιολόγησης και των εξηγήσεων της παρεμβαίνουσας επί της οικονομικής της προσφοράς καθιστούν αυτή ασυνήθιστα χαμηλή και την προσφερόμενη τιμή ανεπαρκή για την εκτέλεση της συγκεκριμένης υπό ανάθεση σύμβασης.

23. Επειδή, κατόπιν των ανωτέρω, η προδικαστική προσφυγή πρέπει να γίνει δεκτή, η παρέμβαση να απορριφθεί, η προσβαλλόμενη απόφαση της Αναθέτουσας Αρχής να ακυρωθεί κατά το μέρος με το οποίο έγινε δεκτή η αιτιολόγηση και οι εξηγήσεις επί της οικονομικής προσφοράς της παρεμβαίνουσας, χωρίς νόμιμη αιτιολογία, η δε υπόθεση πρέπει να αναπεμφθεί σε αυτήν, προκειμένου να εκτιμηθεί αιτιολογημένα από τα αρμόδια όργανά της, κατ' ενάσκηση των κατ' άρθρα 88 Ν. 4412/2016 και 4.1.η της Διακήρυξης αρμοδιοτήτων τους, εάν οι διαπιστωθείσες πλημμέλειες της αιτιολόγησης και των εξηγήσεων της παρεμβαίνουσας επί της οικονομικής της προσφοράς (σκέψεις 16, 20 και 22 της παρούσας) καθιστούν αυτή ασυνήθιστα χαμηλή και την προσφερόμενη τιμή ανεπαρκή για την εκτέλεση της συγκεκριμένης υπό ανάθεση σύμβασης, καθώς και να οριστεί η επιστροφή στην προσφεύγουσα του καταβληθέντος παραβόλου.

Για τους λόγους αυτούς

Δέχεται την προδικαστική προσφυγή.

Απορρίπτει την παρέμβαση.

Ακυρώνει την προσβαλλόμενη η υπ' αριθμ. .../2023 απόφαση της ... Επιτροπής της Αναθέτουσας Αρχής, κατά το μέρος με το οποίο έγινε δεκτή η αιτιολόγηση και οι εξηγήσεις επί της οικονομικής προσφοράς της παρεμβαίνουσας «...», η δε υπόθεση πρέπει να αναπεμφθεί σε αυτή προκειμένου να ασκήσει τις προβλεπόμενες στα άρθρα 88 Ν. 4412/2016 και 4.1.η της Διακήρυξης αρμοδιότητές της, κατά τα ειδικότερα διαλαμβανόμενα στο σκεπτικό και ειδικότερα στις σκέψεις 16, 20 και 22 της παρούσας.

Αριθμός Απόφασης: 441 / 2024

Ορίζει την επιστροφή στην προσφεύγουσα του καταβληθέντος παραβόλου.

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε στις 19 Φεβρουαρίου 2024 και εκδόθηκε στις 11 Μαρτίου 2024 στον Άγιο Ιωάννη Ρέντη.

Ο Πρόεδρος
ΙΩΑΝΝΗΣ ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΣ

Η Γραμματέας
ΦΩΤΕΙΝΗ ΜΑΡΑΝΤΙΔΟΥ